

The logo for the Economic Board of Utrecht (EBU) is located in the top left corner. It consists of the letters 'EBU' in a bold, white, sans-serif font, enclosed within a white rectangular box that has a small tail pointing downwards.

EBU

ECONOMIC
BOARD
UTRECHT

The background of the entire page is a blue-tinted photograph of a city street. In the foreground, three people are walking with their bicycles across a crosswalk. On the left, a woman in a dark jacket and yellow pants pushes a bicycle. In the center, a young girl in a pink shirt and blue pants walks alongside a bicycle. On the right, a person in a high-visibility orange safety vest and white pants stands next to a bicycle, holding a red circular traffic sign with a white horizontal bar. In the background, there are parked cars, trees, and a street sign.

In verbinding doorgroeien

2019 - 2020

Schouder aan schouder

Moed, lef en een lange adem; dat is wat we nodig hebben om onze regionale ambities rondom Gezond Stedelijk Leven waar te maken. Maar bovenal: samenwerking. Onze regionale missie als gezondste en duurzaamste regio van Europa, is geen gemakkelijke opgave. Dat gaat met vallen en opstaan, maar samen groeien we en gaan we vooruit.

Het maakt me trots als ik zie hoe we het afgelopen jaar weer een impuls hebben gegeven aan onze regionale samenwerking. Samen met overheden, kennisinstellingen, bedrijven en inwoners hebben we in 2019 gewerkt aan onze lange termijn agenda voor de komende jaren. Middels 16 werkontbijten hebben bijna 300 deelnemers hun input gegeven met de nieuwe Regionaal Economische Agenda (REA) als resultaat. Een agenda die de komende jaren leidend wordt voor de ontwikkeling van onze regio. En ook ons Get Connected jaarcongres in oktober is onder de noemer Utrecht Region uitgegroeid tot een hoogtepunt van, voor en door de regio, met maar liefst 55 organiserende partners en bijna 700 bezoekers.

Samen werken we ook aan de oprichting van de Regionale Ontwikkel Maatschappij; een belangrijke uitbreiding van het regionale instrumentarium. De komst van de ROM stelt ons als regio nog beter in staat concreet vorm te geven aan grote transitie's. Ik kijk uit naar deze nieuwe samenwerking. Schouder aan schouder zullen EBU en ROM zich inzetten om in onze snelgroeiende en economisch bloeiende regio leidend te zijn op het gebied van gezond stedelijk leven. Zodat we niet alleen een regionale, maar ook internationale markt creëren voor onze antwoorden op de vraagstukken rondom groei, verstedelijking en gezondheid. Initiatieven die EBU en ROM in elk stadium van ontwikkeling verder kunnen helpen.

Trots ben ik zeker op de blikvangers in dit document. Negen initiatieven waarin wordt samengewerkt door een veelheid aan partners. Allemaal met moed en lef en een antwoord op de opgaves die gezond stedelijk leven met zich meebrengt.

En om deze initiatieven verder te kunnen brengen, zoeken we ook met u de samenwerking op.

Zo zoeken we ambitieuze VvE's die plannen hebben om te verduurzamen: voor hen is een fonds beschikbaar. Kantoorgebruikers en -eigenaren roepen we op om zich te melden bij CircularOffice; wordt uw kantoor het nieuwe grondstoffendepot? En als het gaat om digitale transformatie bepalen we samen met u welke concrete programma's en initiatieven rondom specifieke transitieopgaven prioriteit hebben. Pak het stuur! Welke rol speelt u in de koploperspositie van onze regio?

Voor u ligt de Terugblik-Vooruitblik 2019-2020 van de EBU. Per domein leest u een introductie, een terugblik op 2019 en een vooruitblik op 2020. De timelines illustreren daarbij per domein de hoogtepunten van afgelopen jaar. De rol van de EBU per initiatief is veelzijdig: van initiërend of regisserend tot veel meer ondersteunend of verbindend.

Een volledig overzicht van de initiatieven die we als EBU ondernemen en ondersteunen, vindt u op onze website: www.economicboardutrecht.nl.

Henk Broeders
Voorzitter Economic Board Utrecht

Inhoud

BLIKVANGERS

Pagina - 06

EBU TIMELINE

Pagina - 17

GEZOND STEDELIJK LEVEN

Pagina - 18

GROEN

Pagina - 20

GEZOND

Pagina - 24

GEZOND – Life Sciences

Pagina - 28

SLIM

Pagina - 32

INTERNATIONALISERING

Pagina - 38

HUMAN CAPITAL AGENDA

Pagina - 42

FINANCIERING

Pagina - 46

SAMENWERKEN IN DE REGIO

Pagina - 52

CircularOffice

In groeiende stedelijke gebieden, zoals de regio Utrecht, wordt afval en CO2-uitstoot een steeds groter probleem. Circulaire kantoorgebouwen kunnen helpen afval te reduceren en CO2-uitstoot te verminderen. CircularOffice wil deze ontwikkeling stimuleren en kantoorgebouwen op weg helpen om circulair te worden. Het samenwerkingsverband van partijen in het facilitaire domein wil ervoor zorgen dat kantoren in gebruik afvalvrij worden. Het doel is om een beweging op gang te brengen en om in 2021 50 kantoorgebouwen op weg te hebben geholpen richting een circulair kantoor.

Aanleiding

Door slim inkopen, minder verspillend en hergebruik worden kantoren grondstoffendepots, waar afval (storten en verbranden) niet bestaat. Alle gebruikte grondstoffen worden opnieuw gebruikt (omgezet in energie, recycling, hergebruik en preventie). Deze ontwikkeling gaat echter niet vanzelf. Diensten en producten worden veelal apart ingekocht en facilitaire partijen vinden elkaar niet altijd, waardoor een integrale benadering ontbreekt. Ook de bewustwording bij facilitaire managers is nog niet voldoende ontwikkeld. Daarbij blijkt gedragsverandering lastig. Ook daaraan besteedt CircularOffice uitgebreid aandacht. Deze andere kijk op het gebruik van kantoorgebouwen heeft een nieuw soort economisch systeem nodig en biedt economische kansen voor bestaande facilitaire partijen en startups. Niet voor niets zijn er naast verschillende gevestigde facilitaire aanbieders ook al zo'n tien startups aangesloten bij CircularOffice. Hiermee worden innovatie en creativiteit steeds geborgd.

En nu?

In 2020 zal de CircularOffice Accelerator vier keer worden uitgevoerd. Dan zullen 40 tot 50 organisaties de Accelerator doorlopen. Bent u een kantoorgebruiker en is dit iets voor u? Meld u dan nu aan. Ook wordt tooling ontwikkeld voor gedragsverandering (hoe krijg je medewerkers en managers mee?) en zal een kantoorinrichter aanhaken. Om zoveel mogelijk partijen te bereiken en de beweging op gang te brengen, presenteert CircularOffice zich op zoveel mogelijk podia, zoals eerder al op het Utrecht Region Get Connected Jaarcongres. De ontwikkeling en impact blijven daardoor niet beperkt tot de regio Utrecht. Bedrijven uit heel Nederland kunnen meedoen. Wilt u meer weten, meedoen, of het verhaal van CircularOffice verder helpen verspreiden? Neem dan contact op!

Aan dit initiatief dragen bij:

EBU, Sodexo en Returnity vormen op dit moment de kern van het consortium.

Verder zijn als partner aangehaakt: Bammens, Westerveld, i-did, De Clique, Excess Materials Exchange (EME), Green Trash, GRO, Fungi Factory, Reprintable, Eco-creation en Plastic Dieet.

Wilt u hierover in contact komen?

Angelique Erkenbosch
circularoffice@economicboardutrecht.nl
06-28044572

Fieldlab Kanaleneiland/Papendorp

In een samenwerking tussen bedrijven en een wijkcoöperatie wordt in Kanaleneiland en Papendorp een fieldlab ingericht waar Smart City en Smart Health worden gecombineerd. De pas opgerichte wijkcoöperatie en het wijkuitzendbureau werken samen met lokale bedrijven op specifieke vraagstukken als het gaat om werk/inkomen, mobiliteit en vitaliteit.

Aanleiding

In de wijk Kanaleneiland, een wijk met een lage sociaal economische status (SES), is een grotere werkloosheid dan in andere Utrechtse wijken. De wijk is in ontwikkeling en de door bewoners opgerichte wijkcoöperatie heeft aandacht voor onder andere leefbaarheid, veilig en prettig leven en ouder worden. Tegelijkertijd is er op bedrijventerrein Papendorp, dat slechts een brug verwijderd is van Kanaleneiland, veel behoefte aan werknemers. Er zijn vacatures en er is ontwikkeling van nieuwe werkgelegenheid, zoals parkmanagement, groenbeheer, beveiliging. Dat wordt nu nog veel uitbesteed, maar zou door het bedrijventerrein ook in eigen beheer gedaan kunnen worden. Als er mensen zijn om het werk te doen. Daar komen de twee gebieden bij elkaar. Een samenwerking (die bovendien op initiatief van bewoners is gestart) tussen een lage SES-wijk en een hoogwaardig bedrijventerrein, is uniek. De EBU zag dit in en heeft het initiatief verder gebracht.

En nu?

Zodra het plan met de aangevraagde begroting wordt goedgekeurd door de provincie Utrecht, gaan Kanaleneiland en Papendorp samen aan de slag, in eerste instantie met de reeds betrokken partijen. Het karakter van de samenwerking is open, waardoor nieuwe toetreders ook welkom zijn. De resultaten, zoals businesscase, producten en diensten zullen breed gedeeld worden. Daardoor kan het model ook verder in de regio Utrecht en zelfs daarbuiten worden ingezet in soortgelijke initiatieven. Na 3 jaar is het project in staat om zonder subsidie te werken omdat a) de gezondheidswinst is aangetoond, waardoor meer afnemers blijven instappen b) het ecosysteem staat, waardoor vraag en aanbod van werk mogelijk is tegen een goed loon c) er verbinding is ontstaan in de stad d) de infrastructuur staat.

Aan dit initiatief dragen bij:

Business Park Papendorp, Wijkcoöperatie Kanaleneiland, EBU, LiV Utrecht, ROC Midden Nederland, Hogeschool Utrecht en Blue Office.

Wilt u hierover in contact komen?

Jelle van der Weijde
jelle.vanderweijde@economicboardutrecht.nl
06-47556548

Data- en KennisHub GSL

Waar we wonen en werken, wat we eten, hoe actief we zijn en waaraan we worden blootgesteld (zoals fijnstof, geluid, straling) bepaalt grotendeels onze gezondheid. De meeste mensen in Nederland wonen in steden of stedelijke gebieden, dus het is belangrijk dat we deze gebieden zo inrichten, dat ze bijdragen aan de gezondheid van mensen. Ook zullen we de inwoners moeten helpen de juiste keuzes te maken. De Data- en KennisHub Gezond Stedelijk Leven (DKH-GSL) helpt hierbij. De DKH-GSL vertaalt namelijk data en kennis in het publieke en private domein in praktische oplossingen voor gezond stedelijk leven.

Aanleiding

Nederland staat als dichtbevolkt land voor grote uitdagingen. Denk bijvoorbeeld aan de recente discussies rondom stikstof, PFAS, het Schone Lucht Akkoord, en de klimaatadaptatie-opgaven van steden. Aangezien de meeste omgevingsfactoren die de gezondheid aantasten, kunnen worden beïnvloed, bieden de inzichten uit de DKH-GSL veel potentiële preventiestrategieën. De DKH-GSL biedt publieke en private partners direct toegang tot gedeelde data (de Datahub) en kennis en tools (het integrale afwegingskader en digital twins). Daarmee wordt betere besluitvorming en implementatie van maatregelen op het gebied van gezond stedelijk leven mogelijk, maar kunnen ook tal van innovatieve oplossingen worden ontwikkeld voor inwoners van de regio. Dat biedt naast gezondere mensen ook concurrentievoordelen voor overheden en bedrijfsleven. Projectontwikkelaars, bouwondernemingen, architecten, vastgoedinvesteerders, gemeenten, provincies, woningbouwcoöperaties en andere partijen in het stedelijke ecosysteem zullen namelijk steeds meer gaan concurreren om de gunst van stedelijke gebruikers.

En nu?

De DKH-GSL staat klaar om haar activiteiten op korte termijn te starten. Hiervoor zijn nog wel investeringen, met name in personele inzet, veilige (digitale) infrastructuur, en data en algoritmen nodig. Een deel van de nodige investeringen hiervoor zal worden bijgedragen door de publieke en private partners in de vorm van in-cash en in-kind bijdragen. De Data- en KennisHub Gezond Stedelijk Leven (DKH-GSL) is een open, inclusieve, nationale publiek-private alliantie. Publieke en private partijen kunnen aanhaken met concrete projecten.

Aan dit initiatief dragen bij:

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de Universiteit Utrecht (UU) en de Economic Board Utrecht (EBU), werken samen met Nederlandse Universiteiten,

Universitair Medische Centra, andere kennisinstellingen, overheden (e.g. gemeenten en provincies) en bedrijven.

Wilt u hierover in contact komen?

Freek van Muiswinkel
freek.vanmuiswinkel@economicboardutrecht.nl
06-46614060

Digitale Transformatie

Volgens de Regional Competitiveness Index (RCI) van de Europese Commissie behoort de regio Utrecht al jaren tot de top van de meest concurrerende regio's in Europa. Om deze positie te behouden en versterken is het zaak dat de regio investeert in digitale transformatie. In dit kader werken we aan verdere versterking van de economische structuur van de regio door belemmeringen op het gebied van digitale transformatie weg te nemen. Engbert Verkoren, EBU cluster voorzitter Slim: "We zitten in de regio op een heel hoog niveau, maar we kunnen niet op onze lauweren rusten. Ook moet het actieplan ervoor zorgen dat Utrecht bedrijven weet aan te trekken en echt een broedplaats wordt voor bedrijven in die digitale transformatie."

Aanleiding

De sterkste punten van Utrecht zijn volgens de RCI infrastructuur het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en het gebruik van technologie. Dit geeft de regio de juiste kaarten in handen om door te werken aan slimme en flexibele oplossingen voor gezond stedelijk leven. Deze slimme oplossingen zijn ook nodig, want de regio groeit. En de uitdagingen die dit met zich meebrengt voor het prettig en gezond wonen, werken en leven, vragen om innovatie, waarbij in de meeste gevallen technologie een cruciale rol speelt. Nu inzetten op het thema digitale transformatie zal de economische structuur van de regio duurzaam versterken. Op dit moment blijft nog veel potentieel onbenut als het gaat om digitalisering. Zo wordt onder meer onderschreven door McKinsey. Uit hun rapport blijkt namelijk dat binnen Europa slechts 12% wordt benut van de (economische) potentie die digitalisering biedt. Binnen de regio Utrecht willen we met overheden, kennisinstellingen, het bedrijfsleven en burgerinitiatieven daarop gezamenlijk actie ondernemen.

De reis zover

EBU heeft initiatief genomen en relevante partijen bij elkaar gebracht. Onderzoeksbureau Equator heeft in opdracht van EBU een verkenning gedaan naar de mate van digitalisering, de noodzaak tot digitaliseren en de behoefte eraan. De mens en gezond stedelijk leven staan centraal binnen de digitale agenda; dat is waar we het in deze regio allemaal voor doen. De basis van het initiatief is op 10 oktober 2019 gepresenteerd op het Utrecht Region Get Connected Jaarcongres. Om te komen tot de nodige oplossingen is een collectieve inspanning nodig van overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven. De provincie Utrecht heeft de regierol gekregen om tot een Actieplan Digitale Transformatie te komen. Met de provincie wordt verder gesproken over de organisatie van het initiatief. Ook de ministeries van EZK en BZK hebben zich reeds positief uitgesproken over het actieplan.

En nu?

Om met ons impact te creëren rondom digitale transformaties, nodigen we partijen uit om van zich te laten horen en bij te dragen aan de ontwikkeling van gezamenlijke visie, strategie, programma's en projecten. We zoeken bedrijven, kennisinstellingen, overheden en burgerinitiatieven die zich bezighouden met digitale transformatie of daar heldere ideeën over hebben. Veenendaal speelt bijvoorbeeld een rol bij digitalisering van food & agritech, terwijl digitalisering van de openbare ruimte logischerwijs kan worden opgepakt vanuit Amersfoort, gezien het aanwezige Geo-cluster in deze regio. Hilversum is de aangewezen plek om digitalisering van de media en creatieve industrie een impuls te geven en Utrecht is de logische plek voor mobiliteit en health & lifescience. Pak het stuur. Samen bepalen we welke concrete programma's en initiatieven rondom specifieke transitieopgaven prioriteit hebben. Welke rol speelt u in de koploperpositie van onze regio?

Aan dit initiatief dragen bij:

Kennisinstellingen (zoals de Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht, ROC, HKU, etc.), Overheden (ministeries, provincie Utrecht, gemeenten uit de regio) en bedrijven (van

branche- en werkgeversorganisaties tot individuele bedrijven en (inter-) nationale organisaties uit de regio en daarbuiten) en Economic Board Utrecht.

Wilt u hierover in contact komen?

Karen van der Moolen
karen.vandermoolen@economicboardutrecht.nl
06-14843018

VvE instrumentarium

Bijna 1,2 van de in totaal 7 miljoen woningeigenaren in Nederland zijn verbonden aan een VvE (Vereniging van Eigenaren). Het energieverbruik maakt ongeveer 20% uit van de totale CO₂ uitstoot in Nederland. Als deze woningeigenaren hun woning grondig willen verduurzamen, lopen zij echter tegen veel uitdagingen aan. Zo vormen financiering en het complexe proces dat vervolgens doorlopen moet worden twee belangrijke obstakels. De Economic Board Utrecht heeft het initiatief genomen om een instrumentarium te ontwikkelen voor verregaande verduurzaming van VvE's.

Aanleiding

VvE De Hamershof klopte begin 2018 aan bij de gemeente Leusden met het idee het appartementencomplex vergaand te verduurzamen. Om deze ambitieuze renovatie te kunnen realiseren, is een pilot opgezet. Zowel de provincie Utrecht als de gemeente Leusden hebben hieraan bijgedragen met procesondersteuning en garantstelling.

De garantstelling vanuit de gemeente Leusden en de provincie had een eenmalig karakter en was bedoeld om in een pilot te laten zien dat een dergelijke renovatie voor een VvE haalbaar is. Parallel aan de pilot in Leusden is een intentieverklaring opgesteld met als doel binnen twee jaar tot een schaalbaar landelijk opererend instrument te komen. Vanuit een landelijke werkgroep, waar ook de EBU aan deelnam, is gewerkt aan onderbouwing van het instrument. Begin 2019 heeft dit geresulteerd in de lancering van het nieuwe aangepaste Nationaal Energiebespaarfonds (NEF). Met dit fonds is €600 miljoen beschikbaar gekomen voor vergaande verduurzaming van VvE's.

De reis zover

Het landelijk fonds voor VvE's is in recordtempo gerealiseerd. We zijn nu bezig te kijken hoe de aanpak voor VvE's verder kan worden opgeschaald en kan worden verbreed. Op p.46 leest u hier meer over.

In Vlaanderen is ook belangstelling getoond voor de Nederlandse aanpak. Dit heeft erin geresulteerd dat in het Belgische regeerakkoord de ambitie is vastgelegd om mogelijkheden te verkennen voor het opzetten van een vergelijkbaar investeringsfonds voor verduurzaming van VvE's.

En nu?

Voor VvE's die willen verduurzamen en zelf in staat zijn een professioneel uitgewerkt plan te ontwikkelen, is het NEF beschikbaar. Onze ervaring is dat er niet heel veel VvE's in staat zijn om dit proces helemaal zelf te doorlopen. Vanuit de EBU wordt gewerkt om procesondersteuning voor VvE's mogelijk te maken. Bent u een ambitieuze VvE, met plannen om te verduurzamen? Neem dan contact met ons op! Ook andere partijen die kunnen bijdragen aan het oplossen van de geschetste uitdagingen, nodigen we uit om contact op te nemen.

Aan dit initiatief dragen bij:

Dit is een samenwerkingsverband van de EBU, publieke organisaties, ondernemers, bankiers en verzekeraars.

Wilt u hierover in contact komen?

Stef Röell
stef.roell@economicboardutrecht.nl
06-11866643

RAPID Health

Het Utrecht Region RAPID Health programma is een regionaal acceleratieprogramma voor innovatie en development, gericht op de internationale verbinding van startups met het Utrechtse regionale gezondheidsecosysteem. Er zijn veel innovaties voor de gezondheidszorg wereldwijd, maar zij krijgen lastig toegang tot de Utrechtse gezondheidszorgmarkt. In een bootcamp van vier weken komen internationale startups naar Utrecht en krijgen zij een gedegen introductie in het ecosysteem van de gezondheidszorg in de regio Utrecht.

Aanleiding

Voor het Nederlandse bedrijfsleven bestaan er al verschillende incubatieprogramma's. Voor zelfmanagement in de zorg is er bijvoorbeeld Uzelf, maar ook het UtrechtINC programma. Voor buitenlandse bedrijven, gericht op gezondheidszorg, zijn die er nog onvoldoende. Tegelijkertijd zijn er in de Utrechtse regio uitdagingen in de zorg, waarvoor tot nu toe geen partij de handschoen wil of kan oppakken, om medisch technologische oplossingen te ontwikkelen. Het RAPID Health programma zorgt voor een betere soft landing voor internationale bedrijven die deze uitdagingen wel kunnen en willen oppakken met hun producten of diensten. Want de Nederlandse gezondheidszorg en de cultuur zijn nu eenmaal anders dan bijvoorbeeld in Azië. Oplossingen zijn bijvoorbeeld: matrassen met sensoren voor verpleeghuizen, apparatuur voor vroege diagnose van beroertes voor eerste hulp, thuis meten van bloed in de ontlasting.

De reis zover

EBU heeft in samenwerking met Trade & Invest de banden die er al waren met Taiwan verstevigd en werkt samen met Taiwan Global Network (TGN) en het Ministry of Science and Technology (MOST) in Taiwan. Startups doorlopen in Taiwan al een programma en alleen een selectie van bedrijven komt in aanmerking om naar Utrecht te komen. Er is een uitgebreide gapanalyse gemaakt van welke uitdagingen nu nog niet worden opgepakt. Met deze vorm van vraagbundeling zijn Taiwanese startups geselecteerd om in Utrecht aan de slag te gaan. Zes van deze bedrijven zijn vier weken lang naar Utrecht gekomen en kregen toegang tot launching customers, bezochten onder andere het UMCU en Careyn, luisterden naar key opinion leaders in de regio, bezochten Thinc!, UCIB, kregen inzicht in de juridische kaders voor medische toepassingen in Nederland, er was matchmaking en als toegift een module: how to deal with the Dutch. Alle zes waren succesvol en krijgen een vorm van opvolging in Utrecht (investeerder, proeftuin, pilot etc.).

En nu?

Vier van de zes partijen gaan gebruik maken van het RAPID Health Advanced programma in 2020 en er komen ook weer twee nieuwe rondes van het programma. In 2020 blijft de samenwerking ook niet beperkt tot Taiwan, maar zal er ook gewerkt worden met Duitsland, Scandinavië, Verenigd Koninkrijk en Thailand. In die landen wordt gezocht naar partijen die de selectierol vertolken in het land zelf (zoals MOST in Taiwan). Ook Nederlandse bedrijven die hun producten of diensten willen valideren in de regio Utrecht zijn van harte uitgenodigd om deel te nemen aan het programma. Partijen die vanuit de regio Utrecht willen meedoen aan de vraagbundeling om te bepalen waar de vraag ligt en waar de oplossingen niet uit Nederland komen, zijn van harte welkom!

Aan dit initiatief dragen bij:

Vooralsnog: EBU, Trade & Invest, TGN, MOST en verschillende partijen uit het gezondheidszorgecosysteem in de regio, zoals Careyn, Salto

en UMCU. Maar de samenwerking is afhankelijk van de vraag en het land waarmee wordt samengewerkt in 2020.

Wilt u hierover in contact komen?

Jelle van der Weijde
jelle.vanderweijde@economicboardutrecht.nl
06-47556548

Smart Solar Charging

De stad Utrecht wil voor 2030 alle woningen van het aardgas af hebben en alle auto's uitstootvrij maken voor een betere leefbaarheid in de stad. Tegelijkertijd worden de komende elf jaar 44.000 nieuwe energiezuinige woningen gebouwd in Utrecht. Daarvoor is een nieuw energiesysteem nodig waarin zonne-energie, elektrische auto's en batterijen een belangrijke rol gaan spelen. De partners van Smart Solar Charging werken elke dag aan de realisatie hiervan. Wat zich eerst bewezen heeft in één Utrechtse wijk, wordt nu uitgerold door de hele regio Utrecht.

Aanleiding

De bidirectionele Smart Solar Charging laadpunten maken het mogelijk om batterijen van elektrische voertuigen niet alleen te laden, maar ook te ontladen. Zonne-energie die overdag is opgeslagen in de accu's kan daardoor 's avonds worden gebruikt in de gebouwen. Hierdoor wordt de duurzaam opgewekte energie maximaal benut: de dynamische laadinfrastructuur gaat efficiënt om met duurzame zon- en windenergie en optimaliseert de laadkosten voor alle betrokkenen.

De reis zover

Tien jaar geleden werd op de Parkschoon in Utrecht de eerste zonnecentrale van LomboXnet in gebruik genomen. Vele mijlpalen volgden: de eerste openbare zonnelaadpaal van Nederland, de eerste openbare terugleverlaadpaal ter wereld, tienduizend zonnepanelen op vijftientwintig daken en de start van We Drive Solar, dat abonnementen voor deelauto's aanbiedt. De kansen zijn volledig benut, voor zover mogelijk bij het bestaande marktmodel. Plotselinge energiebelasting op opwek van zonne-energie door scholen (achter de meter), de huidige salderingsregeling waardoor er geen businesscase is voor opslag, dubbele energiebelasting bij het laden en ontladen van auto's, de huidige rol van de netbeheerder waardoor deze niet mag handelen in flexibiliteit: LomboXnet-eigenaar en duurzaam ondernemer Robin Berg is het allemaal tegengekomen.

En nu?

De ontwikkeling en uitrol gaan verder. Zo onthulde Koning Willem-Alexander op 21 maart de wereldprimeur van dit duurzame energie- en mobiliteitssysteem in de proeftuin in de Utrechtse woonwijk Lombok. In totaal worden er vijf proeftuinen ingericht in de regio; Lombok, Houten, Utrecht Science Park, Stationsgebied Utrecht, Driebergen-Zeist. In 2020 worden er 200 bi-directionele laadpalen geplaatst en wordt een groot aantal We Drive Solar-auto's bijgeplaatst. Wilt u ook meedoen met het energie- en mobiliteitsysteem van de toekomst? Laat het ons weten.

Aan dit initiatief dragen bij:

LomboXnet, Utrecht Sustainability Institute, Last Mile Solutions, We Drive Solar, New Solar, Jedlix, Stedin, Universiteit Utrecht, Hogeschool Utrecht, gemeente Utrecht, gemeente Houten, gemeente Utrechtse Heuvelrug, Renault,

Provincie Utrecht, Triodos, Economic Board Utrecht. Het project Smart Solar Charging is mede mogelijk gemaakt dankzij het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) Kansen voor West II.

Wilt u hierover in contact komen?

Robin Berg
robin@lomboxnet.nl
06-41412222

Utrecht Challenge Alliantie

De Utrecht Challenge Alliantie (UCA) is een samenwerkingsverband voor open innovatie. Bedrijven, publieke organisaties, overheden en onderwijsinstellingen werken samen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. In relatief korte tijd worden concrete oplossingen bedacht, die door samenwerking tussen vraag en aanbod sneller een weg naar de markt vinden. Binnen challenges werken studenten, professionals en burgers samen aan deze vraagstukken, wat leidt tot nieuwe inzichten, kennisontwikkeling en concepten voor innovatieve oplossingen die bijdragen aan gezond en duurzaam stedelijk leven.

Aanleiding

Utrecht groeit. Dat gaat niet zonder maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld rondom mobiliteit en gezondheid. Deze opgaven vragen om creatieve, regionale oplossingen. De UCA biedt een multidisciplinaire design thinking aanpak in de vorm van challenges. Studenten van verschillende opleidingen (zowel MBO, HBO en WO) worden uitgedaagd om in korte tijd met oplossingen te komen. Studenten kijken anders naar vraagstukken, wat leidt tot andere en vernieuwende oplossingen die het bedrijfsleven alleen niet zou bedenken. Door dit proces worden studenten ook op een andere manier aan het werk en aan het denken gezet, wat talentontwikkeling in de regio ten goede komt. Onderwijsinnovatie en economische kansen worden door de UCA bij elkaar gebracht.

De reis zover

In 2016 vond in Utrecht de Campus Party plaats. De oplossingen, die toen werden bedacht in challenges, waren de inspiratie voor EBU om bedrijven en kennisinstellingen opnieuw bij elkaar te brengen. Er ontstond de afgelopen jaren een stevige alliantie tussen kennisinstellingen. Aan vraagstukken blijkt geen gebrek. Samen met bedrijfsleven en instellingen wordt vervolgens een keuze gemaakt. De UCA heeft in 2019 twee challenges succesvol afgesloten: de Utrecht Mobility Challenge (bovenstaand op de foto) en de Healthy Living Challenge. De succesformule blijft niet onopgemerkt. Het Ministerie van OCW besloot in 2018-2019 extra middelen toe te kennen (in het kader van de Citydeal Kennismaken). En ook voor 2020 hebben OCW en de kennisinstellingen weer een bijdrage toegezegd.

En nu?

Naast de reeds succesvol verlopen challenges in 2019 staan er voor 2020 nieuwe vraagstukken/ challenges op het programma. De definitieve keuze voor de onderwerpen van de challenges is nog niet gemaakt. Bedrijven en/of instellingen die een maatschappelijk vraagstuk willen inbrengen, zijn welkom! In 2020 gaat de alliantie de uitkomsten van de Challenges ook analyseren op mogelijkheid tot opschaling.

Aan dit initiatief dragen bij:

De Utrecht Challenge Alliantie is een initiatief van Economic Board Utrecht, Gemeente Utrecht en drie Utrechtse onderwijsinstellingen: Universiteit Utrecht, ROC Midden Nederland en Hogeschool Utrecht.

Doe mee!

Ramses de Groot
ramses.degroot@economicboardutrecht.nl

Erik Mooij
Kwartiermaker Utrecht Challenge Alliantie
Erik.mooij@hu.nl

033Energie

Het energieneutraal maken van bestaande, particuliere woningen is een lastige en dure opgave. Met Product Marktcombinaties en financieringsmogelijkheden per bouwjaar wil 033Energie renovaties naar bijvoorbeeld NOM, Energieneutraal en/of gasloos in bestaande particuliere bouw stimuleren. De doelstelling is om 2.000 woningen energieneutraal maken. Op die manier pakken de coalities binnen 033Energie marktfalen aan bij vergaande renovaties van woningen.

Aanleiding

Om klimaatdoelen te halen, moet de regio Eemland tot 2050 regionaal 3.500 woningen per jaar vergaand verduurzamen. 033Energie is die uitdaging aangegaan met gemeenten, 30 bouwers, installateurs, adviseurs, financieel experts en communicatieadviseurs. De werkgelegenheid is groot. Op drie vlakken wordt middels 033Energie daarom marktfalen aangepakt:

- vraagkant: adviseurs, modelwoningen, showroom en Energieloket.
- aanbodkant: renovatieconcepten, kennisdeling en extra capaciteit.
- financieel: pilots op het gebied van gebouwgebonden financiering.

De reis zover

Er is een regionale structuur bestaande bouw, een energieloket, 8 modelwoningen en een belevingscentrum. Er zijn ca. 30 deelnemers die continue worden opgeleid en getraind. Bij de start waren er 10 product-marktcombinaties, die om efficiency redenen tot vier zijn samengevoegd. 80 VvE's zijn aangehaakt, 10 adviezen gegeven en in de Hamershof zijn 97 NOM woningen klaar. 10 woningen van na '95 zijn gasloos gerenoveerd door Klimaatmissie. Voor woningen '70 en '30 en monumenten zijn er kleinschalige trajecten. Vanaf 1 januari 2020 is het initiatief niet langer enkel het energieloket van de gemeente Amersfoort, maar staat het op eigen benen.

Lees het hele interview met Herman Schotman, voorzitter 033Energie over de reis zover op onze website via <http://bit.ly/InterviewHermanSchotman>.

En nu?

Hoewel de 2.000 beoogde woningen nog niet bereikt zijn, is er veel vertrouwen in de opschaling. Ook de organisatie zelf wordt opgeschaald. We nodigen corporaties, gemeenten en bedrijven uit om aan te haken en bij te dragen. Hoe?

- Corporaties: kunnen bij 033Energie terecht voor offertes VvE's en jaren '95.
- Gemeenten: kunnen terecht voor wijkaanpak gasloos, proces en uitvoering.
- Gemeenten: kunnen terecht voor implementatie regionale organisatiestructuur.
- Bedrijven: kunnen deelnemen aan 033Energie met name VvE (na selectie en opleiding).

Aan dit initiatief dragen bij:

O.a. Stichting 033Energie, gemeente Amersfoort, Klimaatmissie Nederland (o.a. Viessmann, LG, Inventum) Seinenergie,

Bloemendal Bouw, Heijligers, E'yoo, Rabobank, Bouwmensen, Hogeschool Utrecht, Jaga, VBI, Happy Balance.

Wilt u hierover in contact komen?

Herman Schotman
Voorzitter 033Energie
schotman@projectatelier119.nl
06-25067602

Januari 2019**Energiebespaarfonds maakt verduurzaming aantrekkelijker voor VvE's**

Het Nationaal Energiebespaarfonds (NEF) groeit naar 600 miljoen euro en ontwikkelt op verzoek van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nieuwe financieringsproducten. Namens de Economic Board Utrecht is Stef Röell mede aanjager geweest van de ontwikkeling van dit fonds.

Mei-juni 2019**16 werkontbijten regionale economische agenda**

Op verzoek van de verschillende stakeholders heeft EBU 16 werkontbijten georganiseerd waarin overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen samenkwamen. Deze ontbijtsessies vormden de input voor de vernieuwde regionaal-economische agenda.

September 2019**Hét miljoenenontbijt 2019: Investeren in infrastructuur en mobiliteit, Utrecht als voorbeeld**

Op de KNVB Campus in Zeist stond op 20 september 2019 de link centraal tussen de miljoenennota en de betekenis voor regio Utrecht voor gezond stedelijk leven en het bedrijfsleven. EBU, VNO-NCW Midden, ING en PWC stonden deze ochtend tijdens het jaarlijkse miljoenenontbijt stil bij het thema mobiliteit, om daarna vooral over te gaan tot actie, zodat het de komende jaren in de regio Utrecht niet letterlijk stil komt te staan.

Juli 2019**Get Connected Zomercafé - Innovatief ondernemerschap****Oktober 2019****Utrecht Region Get Connected jaarcongres in stadion Galgenwaard****November 2019****Bijeenkomst met PBL - Oefenen met de toekomst: gezond stedelijk leven voor iedereen in 2049**

Gezond Stedelijk Leven

De regionale ambitie

De regio Utrecht is een geliefde regio om te wonen, te werken en te bezoeken. Volgens de jongste bevolkingsprognoses van PBL/CBS groeit het aantal inwoners in de provincie tussen nu en 2050 met 236.000, oftewel 140.000 huishoudens. Dat betekent dat er een stad met de omvang van Eindhoven bij komt. We willen dat niet tegenhouden: een regio heeft deze dynamiek ook nodig om in economisch en sociaal opzicht te kunnen bloeien.

Tegelijkertijd zijn we ons bewust van de druk die deze populariteit met zich mee brengt. Het vraagt dat er woningen worden gebouwd in hoge dichtheden, juist om te voorkomen dat er teveel in het landschap wordt gebouwd en dat de regio alleen toegankelijk wordt voor mensen met de hoogste inkomens. Meer inwoners, bedrijven en bezoekers zorgen ook voor meer verkeersbewegingen, die -bijvoorbeeld met technologie- in goede banen moeten worden geleid. Meer inwoners en meer bedrijven verbruiken ook meer energie, en onze collectieve ambitie is om daarin zelfvoorzienend te zijn. Meer inwoners zullen ook ouder worden dan ooit, en voor hen willen we houdbare zorgvoorzieningen. Bovendien ondervinden we sluipenderwijs de gevolgen van klimaatverandering: zwaardere regenbuien, langere periodes van droogte, toenemende hittestress in bebouwd maar ook onbebouwd gebied. Een grote uitdaging ligt er tenslotte om de kansen die de digitale transitie brengt zo in te zetten, dat we er als gemeenschap beter van worden: met een beroepsbevolking die met technologie kan omgaan, en met toepassingen die privacy respecteren en maatschappelijke doelen dichterbij brengen.

In de regio Utrecht zien we op betrekkelijk kleine schaal de grote mondiale trends: de trek naar stedelijke regio's, druk op wonen, verkeer en mobiliteit, groeiende en veranderende zorgvraag, groeiende energiebehoefte, noodzaak om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan. Juist deze Utrechtse omvang is echter een prima schaalniveau om als proeftuin te dienen voor oplossingen die de wereld over kunnen gaan. Bovendien sluit ons regionaal-economische innovatiesysteem van bedrijven en kennisinstellingen bij uitstek aan op deze opgaven: met kennisintensieve clusters van life sciences & health, klimaatkennis en ingenieursbureaus, specialisaties in ICT en hoogwaardige zakelijke diensten, en samenwerkingen met andere kennisregio's als Wageningen en Eindhoven. We staan als regio dus uitstekend voorgeselecteerd om maatschappelijke opgaven op kleine

en grotere schaal om te zetten in economische kansen. Niet voor niets hebben zowel overheden als bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen de strategie onderschreven die is vastgelegd in de regionale economische agenda: gezond leven, wonen en werken in een stedelijke omgeving. Die strategie geeft richting aan gezamenlijke ambities, programma's en projecten.

Figuur: De vijf dimensies van Gezond Stedelijk Leven in vijf maatschappelijke uitdagingen.

- **De vitale regio:** een stedelijke omgeving die burgers beschermt tegen ongezonde leefomstandigheden en ze uitnodigt tot een gezonde levensstijl, en aandacht heeft voor het welzijn van haar inwoners, aanzet tot beweging en actief leven door de aanwezigheid van recreatieve, culturele en maatschappelijke functies.
- **De duurzame regio:** circulair, met schone lucht en bijdragend aan de energietransitie van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen.
- **De groene regio:** een leefbare regio met voldoende natuur ('blauw' en 'groen') waar mensen kunnen recreëren en sporten en waar (wilde) dieren kunnen leven.
- **De veilige regio:** waar mensen zich veilig voelen, vrij van overlast en criminaliteit. Inclusief, waar iedereen actief bij de samenleving betrokken is.
- **De bereikbare regio:** een regio waarin mobiliteit van mensen en goederen bijdraagt aan een gezonde lokale, nationale en internationale economie.

Gezond stedelijk leven omvat drie grote thema's:

Toekomstgerichte leefomgeving

De noodzaak van verduurzaming van economie en gebouwde omgeving staat niet meer ter discussie. Het gaat nu vooral over -soms uiterst complexe- toepassingsvraagstukken: financierbaarheid, uitvoerbaarheid, maatschappelijk draagvlak. Binnen dit thema richten regionale partners zich op de volgende grote opgaven:

- energietransitie
- circulaire economie
- klimaatadaptatie
- duurzame mobiliteit

Gezonde mensen

Dit thema hanteert (voor het eerst) het uitgangspunt van positieve gezondheid: het voorkomen van ziekte door een andere leefstijl, meer beweging, gezondere voeding en meer aandacht voor welzijn en participatie. Partners richten zich dan ook op de volgende grote opgaven:

- preventie en vitaliteit
- gezonde leefomgeving
- gezonde voeding
- versterking life sciences cluster

Waardevolle digitalisering

De regio huisvest veel ICT-bedrijven in uiteenlopende markten, en kennisinstellingen die zich niet alleen bezighouden met de technologische kant van digitalisering maar ook met de maatschappelijke en ethische kant. Digitalisering verandert de maatschappij en het bedrijfsleven ingrijpend; we moeten als regionale partners een extra inspanning plegen om bewoners, werknemers en (met name kleinere) bedrijven op het kennisniveau te brengen dat ze regie kunnen voeren over hun digitale ambities. Binnen dit thema richten de regionale partners zich dan ook op de volgende opgaven:

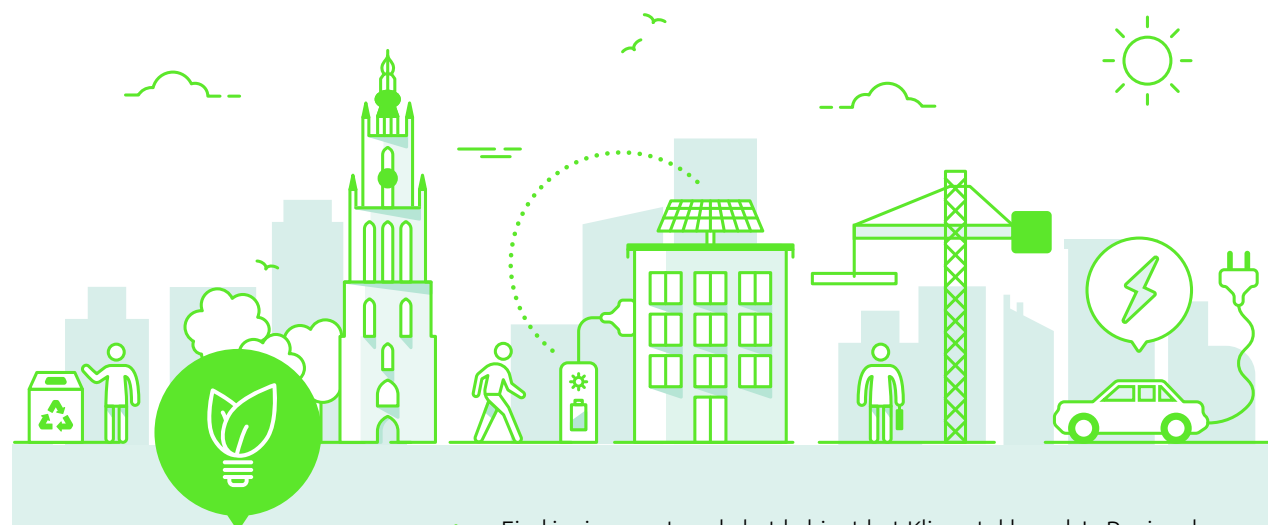
- digitale inclusiviteit
- datagedreven innovatie
- media- en datawijsheid

Op het vlak van toekomstbestendige leefomgeving staat de noodzaak niet meer ter discussie. Het accent ligt op het ontwikkelen van uitvoerbare oplossingen. Een fonds dat Verenigingen van Eigenaren in staat stelt om leningen af te sluiten voor verduurzaming van complexen, is daarvan een voorbeeld. Samenwerking, bijvoorbeeld tussen een waterschap en een energiebedrijf, kan soms worden bemoeilijkt door regelgeving maar de ambitie om samen tot een oplossing te komen, is aanwezig.

De benadering vanuit positieve gezondheid en preventie is nieuw in een zorgsector die gericht is op genezing bij ziekte. De noodzaak tot een integrale benadering verhoogt de complexiteit. Maar het is niet onmogelijk, zoals proeftuinen in Amersfoort (rondom overgewicht) en Overvecht/Papendorp (rondom het koppelen van arbeidsmarktkansen en gezondheid) de komende tijd zullen laten zien. Het preventie-perspectief en de integraliteit vragen investeringen in netwerken, cultuurverandering, slagkracht, opbouw van vertrouwen. Daarna kunnen stappen richting concrete oplossingen worden gezet. De urgentie om de digitale transitie als regionale partners collectief op te pakken, wordt inmiddels gevoeld. Dit lijkt dan ook het juiste moment voor een regionale digitale transitieagenda.

Tegelijkertijd zijn deze thema's en maatschappelijke opgaven binnen gezond stedelijk leven ook niet los van elkaar te zien. Een slim mobiliteitssysteem dat zorgt voor spreiding van verkeer over de dag en vervoermiddelen, is niet alleen beter voor het milieu én de bereikbaarheid maar ook gezonder voor mensen op straat. Mensen en dieren blijven ook gezonder met minder hittestress.

Digitalisering vormt een rode draad door de thema's. Digitale technologieën vervullen een cruciale rol bij verduurzaming, circulaire economie, energievoorziening en nieuwe vormen van mobiliteit. Het verbeteren van preventie en gezondheidszorg is niet meer denkbaar zonder digitale technologie. Kunstmatige intelligentie is in life sciences een sleutelfactor geworden. Investeren in nieuwe (digitale) vaardigheden betekent ook investeren in een inclusieve samenleving waarin mensen kunnen blijven meedoen. De brede welvaart die we nastreven, met vooruitgang op sociaal, ecologisch én economisch vlak, vraagt om deze integrale systeembenadering.

Groen

Eind juni presenteerde het kabinet het Klimaatakkoord. In Regionale Energie Strategieën (RES) worden veel nationale afspraken uit het Klimaatakkoord in de praktijk gebracht. Ook wordt van gemeenten verwacht dat zij uiterlijk eind 2021 in een Transitievisie Warmte de volgorde aangeven hoe wijken van het aardgas afdgaan.

Op zoek naar duurzame energiebronnen en reductie warmtevraag

Gemeenten staan aan de lat om in een RES-regio duurzame energiebronnen aan te wijzen en ook een volgorde te bepalen wanneer welke wijk van het gas af gaat. Veel is hierin nog onzeker: duurzame bronnen zijn nog niet altijd in beeld en technologieën zijn in ontwikkeling. Hoe dan ook is het echter nuttig om de warmtevraag flink te reduceren (eventueel stapsgewijs, zodat er ten behoeve van een duurzame warmtebron straks in het nu geen opties worden uitgesloten).

Team SNEL bleef zich in 2019 focussen op het grootschalig renoveren van laagbouw, lage etagebouw en hoogbouw. Daarnaast zette een deel van het team zich actief in voor een "ondersteuningsaanpak aardgasvrij" voor gemeenten. Dit blijft de provincie na beëindiging van twee jaar Team SNEL doen. Ook is ondersteuning geborgd voor het vormen van een regionale kavel ten behoeve van de landelijke Renovatieversneller en het doorontwikkelen van een gezamenlijk comakers aanbod binnen het provinciale energieteam. De twee georganiseerde multi-stakeholder bijeenkomsten hadden een goede opkomst. Het structureel faciliteren van elkaar ontmoeten, leren kennen en vertrouwen, werd in de evaluatie van twee jaar Team SNEL zeer gewaardeerd.

De enorme woningbouwopgave in de regio biedt kansen voor circulair bouwen. Helaas is het nog niet gekomen tot een gezamenlijke regionale aanpak met ook gemeenschappelijke taal, definities en beeld van de knoppen om aan te draaien. Men werkt in verschillende netwerken en aanpakken aan deze opgaves en er ontbreekt nog een regionale structuur die stuurt.

Er is goede hoop dat een bestuurlijk gedragen "Convenant duurzaam bouwen" volgend jaar wel van de grond komt. Insteek zijn groen-brede minimeisen, zowel voor energie, circulair als klimaatadaptief. Op deze manier proberen we "silo-denken" te voorkomen. Bovendien zijn de energienormen voor nieuwbouw al wettelijk vastgelegd. Het opgestelde Programma van Eisen "Geveltotaalconcept – nieuwbouwwoningen op hoogte in een geluidgevoelige omgeving" kan hierbij een hulpmiddel zijn. Het ondersteunt bij het verduurzamen en verdichten van de regio. Daar waar het in de bestaande bouw lastig blijft om volume te organiseren en voorbij de pilots te komen, kunnen we het bij nieuwbouw nu nog in een keer goed doen.

Irene ten Dam

Domeinmanager Groen

irene.tendam@economicboardutrecht.nl

Maart 2019

Koning Willem-Alexander opent bidirectioneel ecosysteem in Utrecht

April 2019

Wijksafari Team SNEL

Op 10 april stapten zo'n zestig vertegenwoordigers van woningcorporaties, gemeenten en bouwsector uit de regio Utrecht in de bus voor een ronde langs drie inspirerende plekken. In Veenendaal, Amersfoort en de Bilt hoorden de deelnemers aan de wijksafari wat er in de wijken gebeurt als het gaat om de energietransitie. In september vond het afsluitende Oogstfeest van Team SNEL plaats.

September 2019

14 organisaties starten de CircularOffice Accelerator

De eerste 14 deelnemers van de CircularOffice Accelerator zijn gestart, namelijk: UWV Eindhoven, Rabobank Utrecht, Gemeente Harderwijk, Sodexo, Koninklijke Bammens, Westerveld, Gemeente Hilversum, ASR, ENGIE, Provincie Utrecht, Sodexo-team bij Unilever, NS, Yask-team bij Schiphol & Yask-team bij Thales.

Mei 2019

Publicatie Handleiding Materiaal Gedreven Opdrachtgeverschap tijdens Get Connected

Mei 2019

Kantoor UWV wordt grondstoffen-depot

Een afvalcoach, nieuwe manieren van afval inzamelen en recycling tot nieuwe producten: Het kantoor van UWV in Utrecht is dankzij hulp van het consortium CircularOffice op weg om een afvalvrij kantoor te worden. Een primeur voor beide partijen.

Oktober 2019

Vijfde proeftuin Smart Solar Charging opent op Utrecht Science Park

Dit bereikten we in 2019

Energiepositief wonen & werken	
Energiepositief & aardgasvrij wonen (Team SNEL)	- Team SNEL had een faciliterende rol t.a.v. de wens van vier corporaties om gezamenlijk oplossingen uit te vragen voor gelijksoortige producten: jaren 60-70 laagbouwoningen. Daarbij werd aangesloten bij het landelijke initiatief 'De Renovatieversneller'. Team SNEL hielp o.a. het precieze vastgoed in beeld te brengen en daarna de uitvraag te formuleren. - Daarnaast faciliteerde Team SNEL het proces om te komen tot een 'menukaart met gemeenschappelijk aanbod' voor corporaties. Dit als ondersteuning voor vijf comakers van deze corporaties die bezig zijn aanbod te creëren voor het verduurzamen van de lage etagebouw-woningen. - Vijftien partijen zijn bevraagd op het versnellen van vraag naar en aanbod van "slimme gevelconcepten voor hoogbouw". Als onderlegger voor nieuwe propositities is een Programma van Eisen opgesteld, geclusterd in een model rondom vier pijlers "locatie, kwaliteit, kosten, circulariteit & hernieuwbare energie". - De ondersteuningsaanpak aardgasvrije wijken (doelgroep: gemeenten) richtte zich op kennisdelen, ondersteuning in pilots en het wegnemen van regionale, belemmerende wetgeving, zoals flora en fauna. - Twee goed bezochte multi stakeholderevents, waarin geleerde lessen werden gedeeld (Wijksafari Veenendaal, Amersfoort & de Bilt en Oogstfeest 2 jaar Team SNEL). - In plaats van nieuwsbrieven zijn er in 2019 nieuwsupdates verstuurd via de provinciale kennissite 'Energiewerkplaats'. - Lees over het initiatief 033Energie op p.15. - In cross-over met het domein Financiering is o.a. het VvE-fonds verder ontwikkeld. Hierover leest u meer op p.48.
Groene, gezonde & slimme kantoren/bedrijfsruimte	In 2019 vond een wisseling van de wacht plaats bij de provincie. Daarbij bleken er verschillende visies te bestaan op de rol van overheden in deze opgave (handhaving, advisering, inspiratie/verleiding) en ook op de versnellingskansen. Het is mede daardoor helaas niet gelukt een regionaal activeringsprogramma 'Future proof kantoren & gebruikers van de grond te krijgen.
Circulaire economie	
Bouw & demontage	- Voor het versnellen van "hergebruik van componenten" is in samenwerking met Cistain en Superuse Studio's de Handleiding "Materiaal gedreven opdrachtgeverschap" gepubliceerd, gebaseerd op gerealiseerde praktijkcases uit de provincie Utrecht. - Zowel landelijk als regionaal lopen diverse trajecten om de bouw van circulaire nieuwbouwwoningen te versnellen. Er is goede hoop dat de opdracht van de provincie aan Cirkelstad het verschil kan maken richting een gezamenlijk beeld van de procesknoppen om aan te draaien, alsook gemeenschappelijke taal en definities. - Er is helaas geen budget gevonden voor makelaars/business developers om de vier in 2018 geselecteerde productmarkt-combinaties aan te jagen of op te schalen.
Afvalvrije kantoren	- Tijdens de implementatie van het UWV kantoor als grondstoffendepot is de CircularOffice Communicatietoolkit ontwikkeld. Met nog slechts 21% restafval is de pilot van UWV geslaagd. - In samenspraak met PHI Factory is een plan ontwikkeld voor vraagmobilisatie op maat voor de facility manager; de CircularOffice Accelerator (COA). De eerste 14 kantorenteamen hebben de COA succesvol afgerond. - Er zijn tien supportieve partners aangehaakt bij het consortium. Door samenwerking met startups wordt invulling gegeven aan innovatie en creativiteit. - Kennisdeling heeft plaatsgevonden tijdens het Get Connected jaarcongres op 10 oktober 2019 en de start- en slotsessie COA. - Resultaten CircularOffice: 20 leads gerealiseerd (geïnteresseerde kantoren), 20 verbeteradviezen, 1 kantoor op weg naar een grondstoffendepot (akkoord roadmap). - In 2020 zullen consortium partners Returnity en Sodexo nog meer aan het stuur zitten en wordt de EBU-rol kleiner. Lees meer over CircularOffice op p.6.

Dit gaan we doen in 2020

Energiepositief wonen & werken	
Aardgasvrije en energie-positieve wijken	- Ontwikkelen portfolio-aanpak energieneutraal wonen: - opschalen 033Energie productmarktcombinaties jaren '70, na '95 en VvE's. - publiceren Oproep tot Participatie "verstandige"-oplossingen particuliere, grondgebonden jaren '60 en '70 woningen (vraag en aanbod organiseren, regie nemen op opschaling). Het betreft maatregelen die altijd verstandig zijn, ongeacht het duurzame warmte alternatief. - In cross-over met het domein Financiering wordt gewerkt aan verdere opschaling en uitbreiding van het VvE-fonds. Hierover leest u meer op p.49. Hierbij wordt verbinding gemaakt met de Regionale Energiestrategieën wijkaanpakken en warmteplannen. - In kaart brengen regionale aanbieders, (en hun uitdagingen, waaronder op het gebied van Human Capital Agenda). - Organiseren Publiek-Private-Samenwerkings netwerk duurzame warmte & koude, wat leidt tot ontwikkeling van nieuwe vormen van samenwerking en organisatie. In slimme afstemming met RES-en en Provinciale Warmtevisie io. (Mogelijk ontstaat oa. de behoefte aan een verkenning van exploitatiemodellen);
Energiesysteem van de toekomst	Verkennen mogelijkheden met Utrecht Region Reputation Team voor structurele communicatie-ondersteuning en positionering Smart Solar Charging. Lees meer over dit initiatief op p.13.
Groene, gezonde & slimme kantoren	- Inspireren, laten zien wat al kan, weerstand wegnemen, financieringsmogelijkheden onder de aandacht brengen, middels bewijslast gezonde en slimme gebouwen (oa. meten en verifiëren impact van maatregelen op arbeidsproductiviteit en ziekteverzuim). - Segmenteren in aanpak: focus op eigenaar/gebruiker.
Circulaire economie	
Circulaire Nieuwbouwwoningen	- Verkenning Convenant en Uitvoeringsprogramma Duurzaam Bouwen met overheden en marktpartijen: gezamenlijke stip op de horizon, minimumeisen (circulair, energie en klimaatadaptatie), voorbeeldprojecten en monitoring. Streven: tekenmoment medio november 2020. - Impactvolle, maar ook realistische circulaire ketens aan jagen (bijv. circulair beton).
Ketennetwerken voor (stads)grondstoffen	Aanjagen en faciliteren bedrijfsnetwerken met propositities voor (stads)grondstoffen (bijv. afval horeca & catering in relatie tot slimme stadslogistiek).
Cross-over domein slim Agenda Digitale Transformatie	Ronde tafels gericht op realisatie van bovenstaande groene opgaves (speerpunt: groene, gezonde en slimme kantoren).
Innovatief MKB	MKB met een vernieuwende kijk op de opgaves pitcht en wordt bevraagd op obstakels (sleepnet voor ROM).
Overige	
Tijdens de ontbijtsessies ten behoeve van de nieuwe REA zijn ook de volgende thema's als kansrijk voor publiek-private-samenwerking benoemd: Groene, gezonde en slimme zorginstellingen, Eiwittransitie, Bedrijventerreinen/gebieden van de toekomst, Benchmark Gezonde verstedelijking. Vanwege de behoefte aan focus, impact en beperkte capaciteit heeft het cluster Groen geadviseerd om in 2020 deze thema's niet centraal te stellen.	

Gezond

In 2019 stond de (doorontwikkeling van) Health Hub Utrecht centraal: slimme samenwerkingen, commitment van regionale boegbeelden en een faciliterende rol vanuit het domein Gezond. Vanuit de toegenomen urgentie voor de noodzakelijke transitie van de zorg richting preventie en zelfmanagement, zal het domein Gezond in 2020 onder andere inzetten op proeftuinen voor digital health en op vitaliteit.

Toenemende urgentie en bereidheid tot verandering

Transitie in de zorg richting preventie en zelfmanagement is hard nodig om de problemen van de toekomst aan te pakken. De urgentie is toegenomen, zeker met betrekking tot zorg voor kwetsbare ouderen en voldoende gekwalificeerd personeel. Dat werd in 2019 steeds duidelijker.

De aandacht van het domein Gezond is in 2019 vooral gericht geweest op het faciliteren en doorontwikkelen van Health Hub Utrecht. Expliciete steun voor dit initiatief kwam van de kant van de Bestuursstafel Gezond Utrecht. Boegbeelden Margriet Schneider (Raad van bestuur UMC Utrecht) en Victor Everhardt (wethouder Utrecht) gaven hun commitment om te werken aan geluk en gezondheid voor iedereen, samen met alle bestuurders van de partijen die de Health Hub en de Bestuursstafel telt. Dankzij deze brede steun en het commitment hebben verschillende initiatieven binnen Health Hub Utrecht zich in 2019 verder kunnen ontwikkelen. Van succesvolle subsidieaanvragen en implementaties van PGO's, tot meer aandacht voor digitalisering en levenslang leren. In de resultatentabel op pagina 26 leest u hier meer over.

Vanaf 2016 is ingezet op samenwerking met accelerators die ondersteund door de EBU met name business development en markt development op zich namen. Het samenwerkingsverband Uzelf en Diagnose Voeding & Gezondheid hebben hiervoor tot en met 2019 onder meer financiering ontvangen van de EBU. Uzelf brengt innovaties gericht op Zelfmanagement dichterbij de eindgebruikers. Diagnose Voeding & Gezondheid helpt vernieuwende concepten voor gezonde en duurzame voeding verder. Beide initiatieven hebben zich de afgelopen jaren succesvol bewezen, hebben nadrukkelijk bijgedragen aan het

vestigingsklimaat en werkgelegenheid binnen de regio, en gaan in 2020 zelfstandig of in samenwerking verder.

Om de transitie in de zorg op gang te brengen en te houden, werkt het domein Gezond aan de aansluiting tussen het (inter-) nationale bedrijfsleven en de vragen van Health Hub Utrecht. In 2020 legt het domein Gezond in samenwerking met de Health Hub Utrecht partijen de focus op Digitale Transformatie (connectiviteit en data-sciences), (internationale) Positionering en Vitaliteit.

In het kader van de Digitale Transformatie zet het domein Gezond zich in 2020 in voor proeftuinen voor Digital Health, waarin met nieuwe concepten en businessmodellen Future Health Design wordt ontwikkeld. Omdat zowel grote corporate- of juist overheid gedreven businessmodellen niet aansluiten bij het (regionale) doel van positieve gezondheid, is het uitgangspunt bij deze proeftuinen Fair-Data en Privacy-by-Design. Hiertoe zal nauw worden samengewerkt met de business development capaciteit en het team Trade&Invest van de Regionale Ontwikkelings Maatschappij (i.o.).

Jelle van der Weijde

Domeinmanager Gezond

jelle.vanderweijde@economicboardutrecht.nl

Februari 2019
Oryx (valpreventie voor ouderen) wint regiofinale Nationale Zorginnovatieprijs

Mei 2019
Get Connected Health Hub in Krachtstation Kanaleneiland

September 2019
Inspiratiereis Health Hub Utrecht naar Wenen

Na Manchester en Helsinki is dit jaar voor Wenen gekozen. Wenen is een belangrijke partner in het WHO European Healthy Cities Network, waar ook Utrecht in participeert. We kunnen van hen leren als we afgaan op Mercer Quality of Living ranking voor steden wereldwijd die Wenen al tien jaar op rij uitgeroepen heeft tot nummer 1. Daarnaast zoeken zij ook naar manieren om de regionale focus te versterken.

November 2019
Regionale delegatie bezoekt 'The Medica'; grootste med-tech congres van Europa

Maart 2019
Utrechtse Zorgorganisaties aan de slag met duurzaamheid

Op 6 maart ondertekenden de gemeenten Houten, Lopik, Rhenen, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Woerden en Zeist, de Green Deal 'Duurzame Zorg, voor een gezonde toekomst' en hebben met Abrona, Reinaerde, Youké en Zorggroep Charim samenwerkingsovereenkomsten gesloten om hier invulling aan te geven. De provincie Utrecht en de Economic Board Utrecht ondersteunen hen daarbij.

September 2019
RAPID Health: Zes Taiwanese bedrijven bezoeken de regio

RAPID Health is een regionaal accelerator-programma voor internationale startups en scaleups met interesse om op te schalen op de Europese e-Health en Life Sciences markt. In een programma van een maand maken deze bedrijven kennis met de regio, bijbehorende culturen en geïnteresseerde corporates en organisaties uit de regio.

Dit bereikten we in 2019

Health Hub: Wijkgerichte preventie	
Geboortezorg/ eerste 1.000 dagen	✓ Samen met het Verloskundig Samenwerkingsverband is gewerkt aan een proeftuin en subsidieaanvraag voor de PGO Baby Connect. Deze zal medio 2020 van start gaan.
Monitoringsinstrument preventieinterventies	✓ Gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de Kennis- en Datahub Gezond Stedelijk Leven, zijn de voorbereidingen gestart voor een monitoringsinstrument voor preventie.
Health Hub: Digitale transformatie	
GGZ in de wijk	✓ In samenspraak met zorgorganisatie Careyn en het UMC Utrecht (PsyNet) is succesvol een projectaanvraag ingediend voor een VIPP-subsidie voor kwetsbare ouderen.
CityLab Utrecht lage SES wijk	✓ Een aanvraag op de EBU-verordening is ingediend door het consortium Wijkcoöperatie Kanaleneiland, Bedrijvenpark Papendorp en het LIV-consortium. Bij de implementatie ervan worden zij ondersteund door ROC-MN, het Blue office USP, lectoren van de HU, een PhD student van de HU en Carepoint.
Aanpak Connected Health	✓ Er is door meerdere partijen gewerkt aan Connected Health op eerstelijns niveau en tussen tweede- en derdelijns instellingen. In 2020 wordt dit geïmplementeerd. ✓ Het UMC Utrecht heeft gewerkt aan de doorontwikkeling van het PAZIO-platform als onderdeel van Connected Health.
Health Hub: Aantrekkelijke arbeidsmarkt	
Arbeidsbesparende technologie	✓ Er zijn diverse pilots op het vlak van Social Robots gestart en opgeschaald (Tessa, Zora, Phi, etc.). Er vindt nog geen grootschalige inzet plaats.
Versterken samenwerking voeding en gezondheid	
Diagnose Voeding & Gezondheid	✓ In overleg met de Klankbordgroep zijn drie thema's benoemd. ✓ Er zijn 5 embedded innovaties opgenomen die opgeschaald kunnen worden in de regio. ✓ Samen met het accelerator-programma Diagnose Voeding & Gezondheid, Rabobank Utrecht, Future Food (UU), de provincie (Gezonde Leefomgeving) en de gemeente Utrecht heeft de EBU succesvolle netwerk- en inspiratiebijeenkomsten georganiseerd die veel partijen met elkaar hebben verbonden, onder de noemer Food-Print Utrecht Region.
Field lab 'Leefstijl en overgewicht'	✓ Met gemeente Amersfoort en Johnson & Johnson is een plan van aanpak uitgewerkt (en geïmplementeerd in 2020) voor een fieldlab Leefstijl en overgewicht.
Versterking innovatiepositie in samenwerking met ULS	
Corporate field lab Smart Health Infrastructure	✓ Het field lab Kanaleneiland/Papendorp dat ontwikkeld zou worden met een grote Chinese telecom provider is overgenomen door een internationale speler op het gebied van ICT, platformen en integratie van applicaties en data. Het fieldlab wordt in 2020 verder besproken.
Gezond Stedelijk Leven Stationsgebied	✓ Door de Rabobank, gemeente Utrecht, NS, VodafoneZiggo en de EBU is verkend of er een innovatie-belevenis-route (IoT Sensoren, app's, algoritmes, applicaties voor zorg van de toekomst, etc.) kan worden geïmplementeerd naast en in het station. Er zijn meerdere use cases opgesteld. Dit is nog niet verder uitgekristalliseerd en zal mogelijk weer opgepakt worden in 2020.
Soft landing	✓ In 2019 is het RAPID Health-programma van start gegaan. Zes bedrijven uit Taiwan maakten in een 4-weken durend programma succesvol kennis met het Utrechtse ecosysteem en het Nederlandse zorgstelsel. ✓ Dit programma kan op basis van de eerste evaluaties verder uitgebouwd worden naar andere regio's en domeinen.

Dit gaan we doen in 2020

Health Hub Utrecht	
Digitale transformatie (cross-over met Slim)	✓ Werken aan strategisch commitment voor een gemeenschappelijke aanpak op verantwoorde data-uitwisseling en datagebruik. Samen met domeinen Life-Sciences en Slim wordt ingezet op de Kennis en DataHub GSL, Artificial Intelligence for Personalized Health en op Regional Connected Care (Common platform inclusief PAZIO, PGO's, TRIJN, etc).
Health Hub Utrecht: Positionering	✓ Doorontwikkeling van Health Hub Utrecht als richtinggevend regieorgaan. Samen met het nieuwe Utrecht Region Reputation Team wordt in 2020 gewerkt aan nationale en internationale positionering. ✓ Optimaliseren en faciliteren van brede verbinding van gemeente Utrecht, U10, StartupUtrecht, partijen op het Utrecht Science Park en het regionale team Trade&Invest is nodig om zowel het vestigingsklimaat als de aantrekkelijkheid van de regio voor innovaties en talent continue te optimaliseren.
Vitale mens in een vitale economie	✓ Door middel van abonnementen voor werknemers worden vitaliteitsprogramma's ontwikkeld voor Utrechts bedrijfsleven. ✓ In samenwerking met Utrecht Vitaal zet EBU een "call-to-participation" op voor een community rondom 'gezond werkgeverschap'. ✓ In het kader van voeding en gezondheid wordt ingezet op samenwerking met hubs als Future Food (met oa Sodexo), Food-Print Utrecht Region (waaronder Diagnose Voeding & Gezondheid) en de werkpakketten binnen de regiodeal Foodvalley. Doel is de komende jaren een regionaal voedselsysteem (RVS) te realiseren met alle schakels: agrarische productie – industriële verwerking – distributie / supermarkten – consumenten (oproep vanuit de bedrijventafels i.h.k.v. de Regionaal economisch agenda). In samenwerking met Rabobank en UMC Utrecht zet EBU een "call-to-participation" op.
Fieldlab als instrument voor (inter)nationale landingsplaats innovaties	✓ Binnen het Fieldlab Kanaleneiland-Papendorp worden vier Business Cases ontwikkeld die de de ondersteuning van de ROM zullen vragen voor verdere groei. Vitaal werken en leven staat centraal in dit fieldlab. ✓ Er is een brede samenwerking in Amersfoort opgezet voor een stadsbrede aanpak van overgewicht (ruim 50% van de bevolking) en leefstijl. In 2020 wordt er in 2 wijken gekeken naar applicaties, diensten en interventies om overgewicht te verminderen en leefstijl (inclusief gezondheidsvaardigheden) te verbeteren, met een breed scala aan partijen. ✓ Op uitnodiging van topsector Life Sciences&Health verkenning met regionale partijen voor een fieldlab: juiste zorg-juiste plaats. Een zogenaamde GROZ-zerland met wijkgerichte preventie in samenwerking met bewoners.
Soft landing (cross-over met Internationaal)	
RAPID Health	✓ Opstellen top-programma voor soft landing in samenwerking met Utrecht Life Sciences, Utrecht Science Park en Team Trade&Invest. RAPID Health wordt op deze manier verbreed naar andere regio's. ✓ In samenwerking met Team Trade & Invest wordt Taiwan als pilot land opgezet voor een driejarig uitwisselingsprogramma.
Duurzame zorg (cross-over met Groen)	
Green Deal Health	✓ In samenwerking met gemeenten, provincie, kennispartijen en bedrijven wordt ingezet op verduurzaming van de zorgsector. In twee regionale kenniscommunities wordt kennis en ervaring gedeeld. ✓ Samenwerkingsovereenkomst sluiten met alle gemeenten en 30 zorginstellingen om kennis en ervaringen met elkaar te delen.

Gezond - Life Sciences

Belangrijk voor regionale economie én kwaliteit van leven

Het regionale Life Sciences cluster heeft zich de afgelopen decennia, mede dankzij de unieke mix van excellente kennispartners en bedrijven zoals gevestigd op het Utrecht Science Park (USP) en elders in de regio, ontwikkeld tot een van de leidende biotech regio's van Europa.

Vanuit een heldere strategische agenda en een sterke kennis- en innovatie-infrastructuur, met focus op One Health (gezondheid mens, dier en omgeving), Personalized Medicine (kanker), Regeneratieve Geneeskunde en stamcellen, en Voeding en Gezondheid is het Utrechtse cluster uitstekend verbonden met het nationale topsectorenbeleid en de Nationale Wetenschapsagenda (NWA). Landelijke initiatieven zoals het Netherlands Centre for One Health (NCOH), Netherlands Antibiotic Development Platform (NADP), Oncode Institute en Regenerative Medicine Across Borders (RegMed XB) dienen vaak als katalysator van nieuwe publiek-private samenwerkingen. Daarmee draagt het cluster niet alleen bij aan de kwaliteit van leven, maar vormt het tevens een belangrijke pijler in de regionale economie.

In de biomedische en farmaceutische wetenschappen doen onderzoekers steeds vaker nieuwe ontdekkingen uit Big Data, om ziekten in een vroeg stadium op te sporen of om de effectiviteit en werkzaamheid van medische interventies te beoordelen. Ook op het niveau van preventie en ons begrip van gezond stedelijk leven spelen big data, en de governance daarvan, een cruciale rol. Met initiatieven zoals de Utrecht Exposome Hub en de, medio 2020 te lanceren, Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven onderstreept de regio haar leidende rol op het terrein van het leveren van betrouwbare gevalideerde data en integrale kennis over gezondheid en leefomgeving. Met de EBU als organisator van de triple helix wordt deze waarde ontsloten en gekoppeld

aan kennis van de markt en aan economische groeikansen van de regio.

De ambitie is om de kennis en expertise van het Life Sciences cluster nog sterker te verbinden met de regionale maatschappelijke opgaven en transitievraagstukken op het terrein van gezondheid en zorg, waarbij de behoefte van de inwoners en eindgebruikers centraal zullen staan. Versterking van de community is essentieel, zeker nu de bedrijven zich steeds meer spreiden over de regio en de samenwerking nog beperkt is. Het EBU cluster Life Sciences zal zich inspannen om hierin samen met de bedrijven verandering aan te brengen. Om de zichtbaarheid en profilering van de regio als Life Sciences-hotspot te versterken en de potentiële samenwerkingsrelaties tussen organisaties te bevorderen.

Naast de regio zelf, zal er blijvend aandacht zijn voor bovenregionale samenwerking. De Regiodeal Foodvalley en de in maart 2020 gelanceerde strategische alliantie tussen de Universiteit Utrecht, Wageningen Universiteit en Researchcentrum, Technische Universiteit Eindhoven en het UMC Utrecht bieden in dit kader een uitgelezen kans om, bijv. op het terrein van 'Personalized, Precise and Preventive Health', de bovenregionale verbinding met de innovatie ecosystemen van de Gelderse vallei (Foodvalley) en Eindhoven (Brainport) te versterken.

Freek van Muiswinkel

Domeinmanager Gezond – Life Sciences

freek.vanmuiswinkel@economicboardutrecht.nl

Juni 2019

Utrecht Health Seed Fund (UHSF) ondergebracht bij Utrecht Holdings BV

September 2019

RegMed XB ontvangt TTT subsidie

Minister Van Engelshoven (ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen) en staatssecretaris Keijzer (ministerie van Economische Zaken en Klimaat) hebben op 26 september jl. bekend gemaakt € 24 miljoen uit te trekken om kennis uit onderzoek beter naar de samenleving en markt te brengen. Het geld komt uit de subsidieregeling Thematische Technology Transfer (TTT).

Oktober 2019

Regiodeal Foodvalley

Kabinet trekt 20 miljoen uit voor onderzoek naar duurzamer en gezonder voedsel.

Dit bereikten we in 2019

Investeren in kennisbasis: excellentie en schaal	
Waardeketen 'Gezond Stedelijk Leven'	✓ Het business plan voor de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven (DKH-GSL) is opgesteld in dialoog met geïnteresseerde publieke en private stakeholders, en met support vanuit het Rijk. ✓ Landelijke Zwaartekracht subsidie van €26M toegekend aan Prof. Roel Vermeulen, trekker Utrecht Exposome Hub en een van de dragers van DKH-GSL + ca. €40 mln extra uit EU H2020 fondsen.
Waardeketen 'Voeding en Gezondheid'	✓ In juli 2019 is de regiodeal Foodvalley definitief toegekend door het Rijk. Het programma kent een omvang van ca. 73 mln.

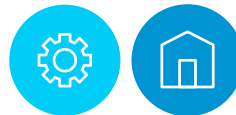
Dit bereikten we in 2019 - vervolg

Ondernemerschap, vestigingsklimaat en publiek private samenwerking	
Valorisatie- en startupprogramma's	✓ Het Booster programma ontwikkelt zich boven verwachting en voorziet duidelijk in een behoefte van (jonge) ondernemers en innovatiepartners. Hierbij zijn ca. 10 business developers actief. ✓ StartupUtrecht heeft met partners, waaronder UtrechtInc en Entrepreneurship@HU, initiatieven ontwikkeld voor jonge ondernemers.
Bevorderen van de betrokkenheid en het ambassadeurschap van regionale bedrijven, overheden en inwoners	✓ Er is een Life Science Incubator (LSI) bedrijvenborrel georganiseerd door de huurders zelf en het USP café heeft plaatsgevonden.
Fondsen & EFRO	✓ In maart 2020 zal het Utrecht Health Seed Fund (Utrecht Holdings) officieel worden opgesteld. De investeringsperiode loopt van 2020-2023. Ook zijn meerdere regionale MKB partijen succesvol begeleid naar EFRO subsidies.
Accelerator verzamelgebouw – Utrecht Science Park	✓ Haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd (i.s.m. USP, gemeente Utrecht, provincie Utrecht, EBU en het Ondernemersfonds Utrecht) voor een nieuw accelerator verzamelgebouw voor scale-up bedrijven. Realisatie van het nieuwe gebouw in 2022.
RegMed XB / DCVA	✓ Een samenwerkingsverband van RegMed XB en de Dutch CardioVascular Alliance (DCVA) heeft van de rijksoverheid een investeringsbedrag van € 8 Mln. ontvangen vanuit de subsidieregeling Thematische Technology Transfer voor een nieuw valorisatieplatform.
Acquisitie van reputatieversterkende en cohesie-bevorderende congressen en kennisevents	✓ Uitreiking K&I Agenda topsector LS&H; 31 oktober 2019 te Utrecht. Thema Proefdiervrije Innovatie – Pioneer-2-Policymaker Conference 27-29 November 2019; Accelerating the transition towards animal free innovations (Utrecht Science Park, The Netherlands). ✓ Acquisitie: Tweede 'annual event' RegMed XB (maart 2020).
(Boven)regionale en internationale samenwerking	
European Medicine Agency (EMA)	✓ In samenwerking met Leiden en de Metropoolregio Amsterdam is actief gewerkt aan het verzilveren van de kansen die voortvloeien uit de komst van de EMA naar Amsterdam. De Universiteit Utrecht heeft de samenwerking tussen UU, UMCU en EMA op het terrein van de 'regulatory sciences' versterkt en uitgebouwd.
Topsectoren Life Sciences&Health en Agri&Food	✓ NCOH TKI: De topsector LS&H heeft een meerjarig TKI programma toegekend aan het NCOH. Dit jaar richt het PPS programma zich op het thema 'profylactische vaccines en preventie strategieën'. ✓ NCOH/NWA: 10 mln impuls gekregen vanuit de NWA voor het NCOH, programma 'Beter voorbereid op infectieziekten overgedragen door muggen' penvoerder ErasmusMC. ✓ RegMed XB. Derde TKI subsidie voor diabetes onderzoek.
Internationale samenwerking	✓ Uitgaande handelsmissies hebben plaatsgevonden naar Taiwan, India (NCOH/NADP), China en Hong Kong en inkomende handelsmissies uit Taiwan en China (SinoPhirda, de nationale associatie van farmabedrijven).

Dit gaan we doen in 2020

Investeren in kennisbasis: excellentie en schaal	
Waardeketen 'Gezond Stedelijk Leven' Data- en Kennis Hub GSL	✓ In mei 2020 zal de Data- en Kennishub GSL officieel van start gaan. Lees meer over DKH-GSL op p.8. ✓ Uitbouwen van het projectportfolio voor de Data- en Kennishub GSL in samenwerking met domein Slim (EBU).
Kunstmatige Intelligentie	✓ Actieve inzet (i.s.m. Health Hub Utrecht en cluster Gezond) om kansen rondom samenvoegen en koppelen van (realtime) data te verzilveren in maatschappelijke en economische zin.
Versterken van (boven)regionale en internationale samenwerking	
Regionale LS/medtech bedrijven	✓ Bevorderen van de onderlinge verbinding van de regionale LS/medtech bedrijven, inclusief het versterken van de zichtbaarheid van de regio als hotspot voor LS&H bedrijvigheid (publiekscampagnes gericht op o.a. jongeren).
Alliantie UU, UMC Utrecht, TUE en WUR	✓ Lancering in maart 2020, waarbij het lokale bedrijfsleven verbonden wordt met de uitvoeringsagenda van de alliantie.
Regiodeal Foodvalley	✓ In mei 2020 zal het uitvoeringsprogramma van de regiodeal Foodvalley officieel van start gaan. Het Life Sciences cluster draagt bij om doelstellingen op het terrein van Landbouw transitie, Voeding en Gezondheid, Versterking te realiseren.
Topsectoren LS&H en Agri&Food	✓ Inhoudelijk bijdragen aan de kennis- en innovatieagenda van de topsector, waaronder NCOH, NADP, RegMed XB, Oncode Institute en Health en Innovation Initiative Holland (Hii-Holland). ✓ Verkennen vanuit het EZK beleid om een koppeling met Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven te maken.
Bevorderen ondernemerschap en PPS in LS&H sector	
Booster programma	✓ Uitbouwen van het LS Business development team, met deelneming vanuit de kennisinstellingen, Utrecht Holdings en verbinding met de ROM. ✓ Zoektocht naar aanvullende financiering om de lopende BOOSTER activiteiten te (blijven) continueren na afloop van de subsidieperiode.
Huisvesting voor Life Sciences ondernemingen	✓ Het USP zet zich in voor de planvorming van een tweede Accelerator verzamelgebouw en de realisatie (tijdelijke) kantoor- en labfaciliteiten voor (startende) life sciences/biotech bedrijven.
Cross-overs EBU domeinen met LS	
Soft landing – Acquisitieagenda Trade & Invest	✓ Samenwerking met domein Internationalisering (Trade&Invest) en Gezond (EBU), met specifieke focus op Taiwan en Pacific Region. ✓ Versterken van de Business Intelligence op het terrein van LS&H, in samenwerking met ROM en stichting USP met als doel nieuwe bedrijven, innovaties en talent te trekken.
Health Hub Utrecht	✓ Maken van een functionele koppeling met relevante marktpartijen, o.a. via Health Hub Utrecht.

Een kritisch perspectief op technologie vanuit gedeelde waarden

2019 stond voor het domein Slim in het teken van digitalisering. Hoe digital ready zijn we als regio? Laten we kansen liggen, en zo ja: welke kansen? Waar zijn we goed bezig als het gaat om de digitale transformatie, en waar is nog werk te doen? Hoe verhoudt de digitale transformatie zich tot de regionale ambitie van gezond stedelijk leven? Uitkomsten uit het onderzoek zijn positief gebleken en regionaal is de behoefte uitgesproken aan een actieplan digitale transformatie.

Gezond stedelijk leven in het licht van digitalisering vraagt om een kritisch perspectief op technologie en technologieontwikkeling vanuit gedeelde waarden. Om tot deze gedeelde waarden te komen, gaan we in 2020 als EBU werken aan regionale synergie: een gezamenlijke visie, de juiste rollen voor iedere stakeholder, een gezamenlijke taal en commitment. Voortbouwend op het onderzoek naar de potentie van digitalisering en de REA tafels starten we in 2020 met de ontwikkeling van een integrale aanpak.

Een concreet thema waarbinnen we gaan werken aan synergie, is de mobiliteitsopgave voor de regio Utrecht. Een enorme opgave. Stedelijke verdichting, maar ook werkzaamheden binnen de stad en op de ring rond Utrecht leveren enorme uitdagingen om de regio bereikbaar te houden. Vraagstukken rondom infrastructuur, inrichting, wet en regelgeving, organisatiedynamieken, vervoersmodaliteiten, luchtkwaliteit, inclusiviteit en gezondheid spelen allemaal een rol. Er zijn in de regio al veel partijen bezig om slimme oplossingen te bedenken én te ontwikkelen om de

regio bereikbaar te houden. Zowel voor mensen als logistiek. Als EBU nemen we het initiatief om in gezamenlijkheid te verkennen hoe we de krachten in de regio kunnen bundelen richting slimme, schaalbare en duurzame samenwerkingen. Met elkaar onderzoeken we een regionaal gedragen visie op mobiliteit.

Wanneer we het hebben over digitalisering van de publieke ruimte hebben we het onherroepelijk over verzameling van data van en over inwoners, direct en indirect. Of dat nu gaat over vervoersbewegingen, het meten van energieverbruik in een woning of bedrijfspand of het slim koppelen van data rondom onze gezondheid: in de ontwikkeling van toekomstbestendig bestuur, besluitvorming, onderzoek en dienstverlening is het van cruciaal belang oog te hebben voor privacy en veiligheid van burgers. Daarom vormt Trust by Design één van de speerpunten voor 2020.

In 2019 heeft Klaes Sikkema als tijdelijke domeinmanager Slim gebouwd aan de digitale agenda van en voor de regio. In januari 2020 heeft hij het stokje overgedragen aan Karen van der Moolen.

Karen van der Moolen

Domeinmanager Slim

karen.vandermoolen@economicboardutrecht.nl

September 2019

Netwerke excursie Digital Twin naar Antwerpen met bestuurders

Oktober 2019

Effectief waterbeheerproject in Amersfoort creëert kansen voor duurzame regionale economie

Wateroverlast en watertekort zullen door klimaatveranderingen en verstedelijking steeds vaker voorkomen. Om dit in de toekomst beter onder controle te houden, doet de gemeente Amersfoort mee aan het vierjarige EU-project SCOREwater.

Oktober 2019

Verbonden, flexibel en betekenisvol: maak de echte future city

Dit jaar onderzocht de Future City Foundation met 26 partners, waaronder Economic Board Utrecht, hoe we de smart city moeten ontwerpen. De resultaten van het onderzoek zijn gepresenteerd in het boek: 'Een slimme stad, zo doe je dat - Verbonden, flexibel en betekenisvol: maak de echte future city'.

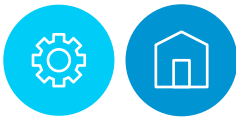
November 2019

Digital Readiness Scans afgenomen onder zo'n 50 organisaties, ten behoeve van de Digitale Monitor 2019

November 2019

Bezoek Utrecht Region delegatie aan Smart City Expo in Barcelona

Dit bereikten we in 2019

Data en gezond stedelijk leven	
Data en KennisHub Gezond Stedelijk Leven (DKH-GSL)	✓ Met founding partners RIVM en Universiteit Utrecht is een financieerbaar businessplan uitgewerkt. ✓ Middels verschillende sessies met Triple Helix-partners is dit plan besproken en gevalideerd. ✓ Er is inmiddels grote belangstelling vanuit publieke en private partijen vanuit de regio maar ook daarbuiten. ✓ Lees meer op p.8.
Digital Readiness	
Digital Readiness Scans	✓ Met de Rijksuniversiteit Groningen en Hogeschool Utrecht is een gevalideerde scan ontwikkeld waarmee organisaties gemonitord kunnen worden ten aanzien van de mate waarin zij digitaal up-to-date zijn. ✓ Zo'n 50 organisaties zijn inmiddels succesvol gemonitord en hebben zicht gekregen op hun score ten opzichte van branchegenoten en ten opzichte van het gemiddelde in de regio.
Kennisdeling Digitalisering	✓ Er is onderzoek uitgevoerd ten aanzien van de mate waarin digitale transformatie kan bijdragen aan de economische en maatschappelijk opgaves in de regio. ✓ Uitkomsten zijn overgedragen naar de provincie ten behoeve van een regionale regiefunctie voor de verdere concretisering van het actieplan.
Smart Mobility	
Evaluatie Smart Mobility programma provincie Utrecht	✓ Het Smart Mobility Programma van de provincie Utrecht is geëvalueerd. Uitkomsten en adviezen worden door de provincie vertaald naar verdere verbeterpunten en naar het meerjarige Smart Mobility Programma.
Smart Mobility Challenges	✓ Met de Challenge Alliantie, Rijkswaterstaat, Sweco, Hogeschool Utrecht, Universiteit Utrecht en ROC Utrecht is een challenge georganiseerd. ✓ Studenten hebben hierin concepten ontwikkeld rondom de effecten van digitale interventies op een betere ontsluiting van de regio.
Cross-overs en samenwerkingsverbanden	
Duurzame inzetbaarheid	✓ Met HCA is gewerkt aan de inzet van technologie om de afstand naar de arbeidsmarkt te verkleinen. Gedachtegoed is vertaald in een propositie voor het inclusive fieldlab Amfors en gesprekken met overige stakeholders voor verdere opschaling van het fieldlab.
Startup klimaat	✓ Met StartupUtrecht en Koksgasten is het concept "Koken met corporates" ontwikkeld.

Dit gaan we doen in 2020

Digitale Transformatie
✓ Werken aan synergie in de aandacht van overheden, kennisinstellingen, bedrijfsleven en inwoners van de regio voor de maatschappelijke opgaves. Het betreft grote opgaves als verduurzaming van mobiliteit en infrastructuur, onderwijs en human capital, gezondheid en de bebouwde omgeving. Dit jaar maken we de start met dit meerjarenplan. ✓ Commitment van stakeholders ten aanzien van eigen rol en bijdrage aan deze projecten en programma's in grotere of kleinere coalities. ✓ Gezamenlijke dynamiek (met oog voor de verschillende snelheden van de partnerpartijen) en taalontwikkeling ten aanzien van gezond stedelijk leven in het licht van digitalisering. ✓ Vertaling naar concrete financieerbare programma's en projecten gericht op systemische verandering.
Smart Mobility
✓ Met oog voor diversiteit wordt het vraagstuk vanuit uiteenlopende perspectieven onder het voetlicht gebracht. Denk aan: business, regelgeving, infrastructuur, logistiek, onderzoek, cultuur en identiteit. ✓ We voeren lobby, verbinden ons netwerk, kennis en data om te onderzoeken hoe slimme technologie een rol kan spelen bij het aanpakken van deze opgave als geheel.
Data en gezond stedelijk leven
✓ In 2020 werken we met de partners samen aan de verdere ontwikkeling van de Data en KennisHub Gezond Stedelijk Leven, het partnerschap en verdere uitkristallisering van de verdeling van rollen en taken en financiering.
Trust by Design
✓ In het netwerk delen van en reflecteren op onderzoek en best practices op gebied van Trust by Design, waaronder: privacy by design, eigenaarschap van data, ethical AI en accounting AI.

Utrecht Region: één stem, één gezicht, één verhaal

Uit de EBU / Decisio enquête van ruim een jaar geleden kwam naar voren dat het aantal internationals in de regio Utrecht de komende tien jaar met gemiddeld 7% per jaar groeit. Met de opening van het International Welcome Centre Utrecht Region (IWCUR) in november van het afgelopen jaar is een kroon gezet op jarenlange inspanningen van velen om de ontvangst van die internationals in Utrecht Region structureel naar een hoger plan te tillen. Op een mooie en toegankelijke plek in het Stadskantoor kunnen nieuwkomers uit het buitenland vier dagen per week terecht bij de IND en burgerzaken en wordt gerichte informatie verschaft over gezondheidszorg, huisvesting, onderwijs etc.. Het IWCUR helpt collega's die zich met internationale acquisitie bezighouden bij hun pogingen om groene, gezonde, slimme buitenlandse bedrijven te verleiden zich in Utrecht Region te vestigen.

De werkzaamheden van Trade & Invest zullen in 2020 naar de ROM worden overgebracht. Trade & Invest legt zich toe op de uitvoering van taken op het gebied van internationale acquisitie en handelsbevordering. De strategische koers wordt afgestemd met het Cluster Internationalisering en de EBU domeinmanager gaat een spilrol vervullen bij het opstellen van internationaal georiënteerde proposities en keten- en community vorming van bedrijven die onderdeel uit willen maken van die proposities. De binnen de ROM op te bouwen business development capaciteit kan ingezet worden bij het vormgeven van deze proposities.

Samen met betrokkenen ontwikkelt de domeinmanager een concrete aanpak voor 'softlanding' voor buitenlandse bedrijven.

Utrecht Marketing biedt Utrecht Region gerelateerde marketing diensten aan Trade & Invest en het IWCUR. Het Cluster Internationalisering van de EBU adviseert de directeur / bestuurder van Utrecht Marketing om samen te werken aan versterkte internationale zichtbaarheid en reputatie van onze regio en middels een groeimodel blijvend van impulsen te voorzien. Concreet zou dat kunnen met het inrichten van Utrecht Region Reputation Team. Dit wordt hét team in de regio dat haar partners, die betrokken zijn in de REA of daarvoor van groot belang zijn, in staat stelt hun verhalen en proposities te delen binnen het gemeenschappelijke verhaal. Partners worden automatisch lid van Utrecht Region Reputation Collective. In dit collectief draait alles om het gezamenlijk versterken van de reputatie van de regio als de plek voor gezond stedelijk leven. Utrecht Region Reputation Collective bestaat uit c-level vertegenwoordiging vanuit deze partners. Partners uit sport, cultuur, (zakelijk) toerisme en natuur en citymarketingorganisaties uit de regio worden uitgenodigd om lid te worden.

Jaap Breugem

Domeinmanager Internationalisering
jaap.breugem@economicboardutrecht.nl

Maart 2019 Utrecht Region op Smart Cities-missie naar Taiwan

Van 25 tot en met 29 maart 2019 bezocht een Nederlandse delegatie van innovatieve bedrijven Taiwan voor de Smart Cities missie. Tijdens de missie, onder leiding van Klaas Verschuure, locoburgemeester van Utrecht, werd één van de grootste Smart City-evenementen in Azië bezocht: de Smart City Summit en Expo in Taiwan.

Oktober 2019 Regio Utrecht blijft in top concurrerende regio's

Gedeelde tweede plaats in Regional Competitiveness Index.

Oktober 2019 Relaunch UtrechtRegion.com

Oktober 2019 Opening International Welcome Center Utrecht Region

December 2019 Oprichting Utrecht Region Reputation Team

Foto: Utrecht Marketing ; Utrecht Toolkit

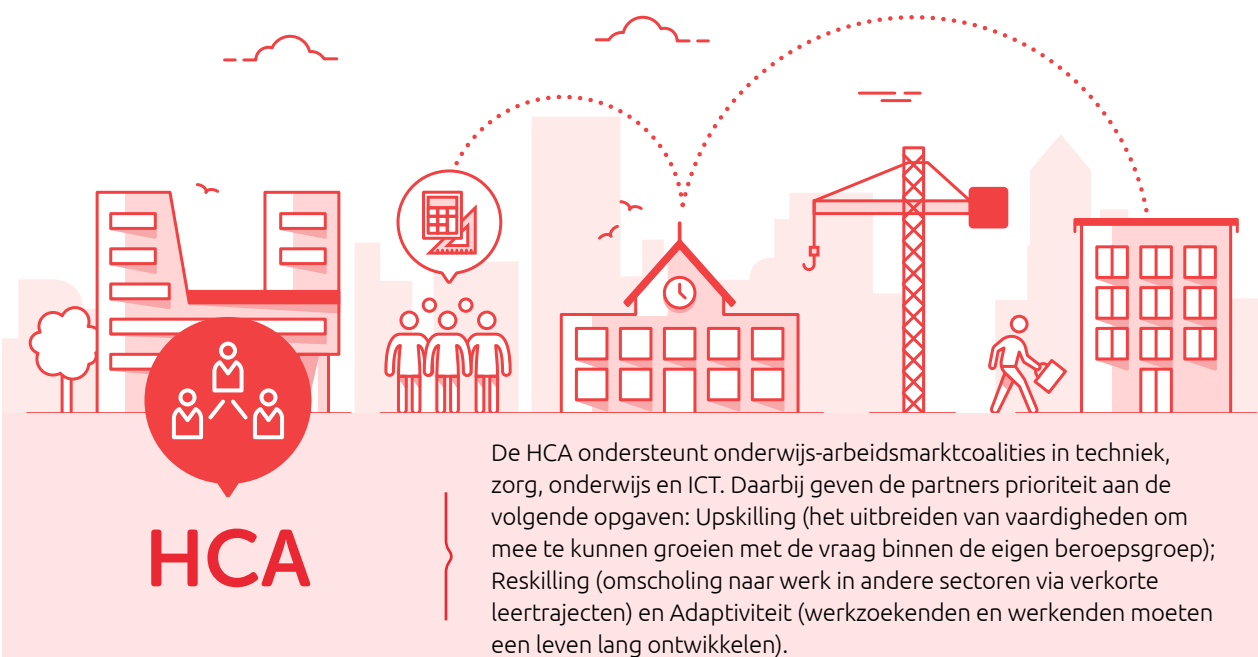
Dit bereikten we in 2019

Foreign Direct Invest en handelsbevordering	
Verbetering internationaal vestigingsklimaat Utrecht Region	✓ Naar verwachting wordt in 2022 het nieuwe onderkomen van de Internationale School Utrecht op het Utrecht Science Park opgeleverd. De vraag naar internationaal primair en secundair onderwijs blijft echter groeien. In december riep Provinciale Staten op om vraag en aanbod regionaal in kaart te brengen en met oplossingsrichtingen te komen. ✓ Aan de 'Cultuurtafel' wordt deelgenomen door vertegenwoordigers van uiteenlopende culturele sectoren uit de regio. Doel is om door gerichte samenwerking het internationaal georiënteerde cultuuraanbod in onze regio uit te breiden en te verbeteren en om cultuur als drager van ons verhaal onderdeel te laten uitmaken van uitgaande en inkomende missies. Zo nam het duo Symbiosis in november deel aan de economische missie van Utrecht Region naar Guangdong.
Verbinding EBU met Trade & Invest	✓ Deelname domeinmanager aan Kernteam Trade & Invest. Ondersteuning aan Trade & Invest planvorming en werkzaamheden. Uitvoering van een voorbereidende missie naar Taiwan december 2019. ✓ Parttime deelname van de domeinmanager aan secretariaat Trade & Innovate NL in Den Haag. Gezamenlijke lobby leidde tot een rijksbijdrage van € 2 miljoen ten behoeve van versterking informatiepositie regio's op handelsbevordering. Concreet betekent dit dat Trade & Invest Utrecht Region (ROM) het komend jaar 80 accountgesprekken kan voeren.
Branding	
Utrecht Region	✓ Formele overdracht van het brand management van Utrecht Region naar Utrecht Marketing. 'Hoederschap' van en adviesrecht op het Utrecht Region merk blijft bij het Cluster Internationalisering van de EBU. ✓ Ondersteunde rol bij relaunch van utrechtregion.com portal (oktober 2019). ✓ Ontwikkeling van een businessplan voor en oprichting van een 'Utrecht Region Reputation Unit' (branding en marketing unit van en voor Utrecht Region).
Talent	
International Talent Community Utrecht Region	✓ Opening International Welcome Centre Utrecht Region in november. Integratie van alle International Talent Community dienstverlening (denk bijvoorbeeld aan het Talent Event, de New Year's party, Royal Welcome Day, de Introduction Courses, de Welcome Guide etc.) in het IWCUR.

Dit gaan we doen in 2020

Versterking reputatie Utrecht Region	
	✓ Doorontwikkeling van het Utrecht Region brand (namens het Cluster Internationalisering als 'hoeder' van het merk). ✓ Ondersteuning aan het binnen Utrecht Marketing te plaatsen 'Utrecht Region Reputation Team' en bij de vorming van het Utrecht Region Reputation Collective. ✓ Voortrekkersrol bij totstandkoming eerste 'Healthy Urban Living Week' Utrecht Region.
Internationale acquisitie en handelsbevordering	
	✓ Het Cluster Internationalisering/ de domeinmanager adviseert op de strategische koers van Trade & Invest (dat binnen de ROM vorm zal krijgen). ✓ Domeinmanager Internationalisering speelt stuwende rol bij ketenvorming/ community building ten behoeve van internationale propositieontwikkeling. ✓ Adviserende rol bij uitgaande en inkomende economisch georiënteerde missies. Specifiek: regierol op door Utrecht Region uit te voeren landelijke handels- en innovatiemissie Taiwan 2020. ✓ Representatieve/ ondersteunende rol bij missies of de ontvangst van belangrijke prospects. ✓ Parttime rol domeinmanager in Secretariaat Trade & Innovate NL / adviseur van ISO lid John Jorritsma (regiovertegenwoordiger).
Verbetering vestigingsklimaat	
	✓ Doorontwikkeling regionaal vestigingsklimaat. Ondersteuning aan Cultuurtafel, verruiming aanbod internationaal primair en secundair onderwijs, verruiming huisvestingsopties voor internationals e.d.. ✓ Tekortkomingen in vestigingsklimaat blijven constateren, waar nodig in samenwerking met betrokkenen oppakken. ✓ Specifiek: Ontwikkeling 'Soft Landing' aanpak binnen Utrecht Region (uitbouwen op RAPID programma voor buitenlandse bedrijven van Domeinmanager Gezond).
Aantrekken en behouden van internationaal talent	
	✓ Duizenden niet Nederlandstalige vacatures in de regio. Sterkere rol op aantrekken internationaal talent (grote behoefte bedrijven en kennisinstellingen). ✓ Nauwe samenwerking hierop met o.a. directeur IWCUR (mogelijk: gerichte internationale actie om talent te 'verleiden', met bedrijven, ism andere regio's verbonden in NLTalent).

De HCA ondersteunt onderwijs-arbeidsmarktcoalities in techniek, zorg, onderwijs en ICT. Daarbij geven de partners prioriteit aan de volgende opgaven: Upskilling (het uitbreiden van vaardigheden om mee te kunnen groeien met de vraag binnen de eigen beroepsgroep); Reskilling (omscholing naar werk in andere sectoren via verkorte leertrajecten) en Adaptiviteit (werkzoekenden en werkenden moeten een leven lang ontwikkelen).

Naar een nieuwe samenwerking

Er bestaat een groeiende waaier aan instrumenten en arrangementen voor de regionale arbeidsmarktopgaven. Op verzoek van provincie, gemeenten, kennisinstellingen en EBU bracht Birch Consultants in 2019 bestaande initiatieven, agenda's en resultaten in kaart. 65% hiervan heeft betrekking op de transitie 'van onderwijs naar werk'. De transitie 'van werk naar werk' kent weinig initiatieven, terwijl de werkzame beroepsbevolking een grote en kansrijke doelgroep is. Birch constateert dat het meeste potentieel voor de regio zit in werk-naar-werk initiatieven waarbij werkgevers en financiers kunnen aanhaken bij concrete propositities.

Vervolgonderzoek door het HCA-cluster in 2020 zal zich (mede) richten op dit kansrijke transitiepad. Ook worden aanbevelingen gedaan voor een breed gedragen regionale Human Capital Agenda met ambitieuze, meetbare doelen. Deze agenda moet duidelijkheid geven over acties, rollen, middelen en regievoering. Hiermee zal het cluster haar aandacht meer verplaatsen van traditioneel arbeidsmarktbeleid naar een Human Capital Agenda.

Om de uitdagingen op de regionale arbeidsmarkt het hoofd te kunnen bieden, is behoefte aan meer coördinatie, eigenaarschap en regie, ook op vraagstukken die sectoren en niveaus overstijgen. Dit vereist een volgende stap in de regionale samenwerking. De HCA onderzoekt de mogelijkheden voor een Utrechts Regionaal Skills Model: een organisatie die het adaptief vermogen van medewerkers versterkt en aanbod ontwikkelt voor zowel aanvullende vaardigheden als van werk-naar-werk scholing. Zo'n organisatie maakt kansrijke oplossingen en arrangementen zichtbaar. Deze kunnen worden verbonden, opgeschaald en herhaald via een intersectorale, ketengerichte aanpak die toegesneden is op de regionale situatie. We starten daarom in 2020 met een kwartiermaker die partijen bij

elkaar gaat brengen rondom concrete werk-naar-werk transitie. In vervolg op de uitkomsten van het onderzoek van Birch legt de HCA in 2020 de nadruk op impactvolle (arbeidsmarkt)transities van werk-naar-werk. De werkzame beroepsbevolking biedt het meeste perspectief als het gaat om in- en doorstroom voor krimp- en tekortsectoren. Het aantal initiatieven op dit gebied is in de regio Utrecht nog beperkt. Tegelijkertijd zijn er substantiële sectorale middelen beschikbaar via regelingen voor het versoepelen van de transitie van werk-naar-werk.

Ramses de Groot
Domeinmanager Human Capital Agenda
ramses.degroot@economicboardutrecht.nl

Februari 2019
Expertmeeting over slimme coalities voor arbeidsmarktfrikties met NCOI, Persgroep, UWV en Yacht

"Hoe kunnen we in de regio additionele informatie ontsluiten en analyseren?". Vanuit deze vraag organiseerde EBU op 12 februari een expertsessie om tot betere inzichten te komen als het gaat om fricties op de toekomstige arbeidsmarkt. Conclusie: veel partijen willen bijdragen aan structurele oplossingen voor mismatches en tekorten op de arbeidsmarkt.

Maart 2019
Zorgpact Midden-Nederland gaat over naar programmamanagement van de Regionale Actieplannen Aanpak Tekorten (RAAT)

Maart 2019
Oprichting Utrecht Leert vanuit samenwerking Onderwijspact

Foto: Gemeente Utrecht

April 2019
Dealmakersdag Werk voor iedereen – Gemeente Utrecht

Foto: Computable

Oktober 2019
ITvitae wint Computable Award

ITvitae, ICT-expertisecentrum voor mensen met autisme, ontvangt de Computable Award als Detachering- & Recruitmentspecialist van het Jaar.

Augustus 2018
Utrecht Challenge Alliantie initieert Mobility Challenge

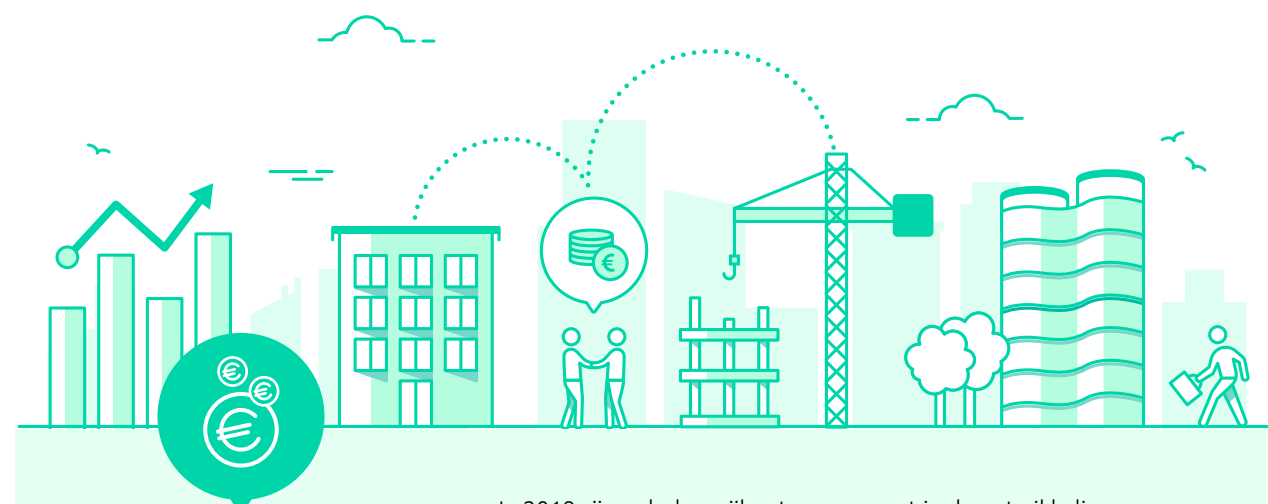
Dit bereikten we in 2019

Verkenning Arbeidsmarktinitiatieven	
Birch Consultants bracht in opdracht van het cluster HCA bestaande initiatieven, agenda's en resultaten rondom arbeidsmarktinitiatieven in kaart. Onderzocht werd welke acties en interventies succesvol zijn en in welke sectoren of gebieden extra aandacht nodig is. Uit dit onderzoek blijkt dat het transitiepad van werk-naar-werk in de regio Utrecht het meest kansrijk is.	
HCA Gezond	
Zorgpact Midden-Nederland	✓ Zorgpact Midden-Nederland (medegefinancierd door de EBU) is overgegaan in het programmamanagement van de Regionale Actieplannen Aanpak Tekorten (RAAT). RAAT wordt uitgevoerd door Utrechtzorg. ✓ Utrechtzorg is in 2019 vanuit haar directie vertegenwoordigd in het clusterbestuur van de HCA.
Health Hub Utrecht	✓ Cross-over met het domein Gezond. De RAAT-programma's vormen vanuit de arbeidsmarktcoalitie binnen Health Hub Utrecht een belangrijke pijler. Met een focus op tekorten, aandacht voor zorg- en welzijnprofessionals, de benodigde cultuuromslag en nieuwe functies en competenties.
HCA Slim	
Digitale transformatie	✓ Cross-over met het domein Slim. ✓ Haalbaarheidsonderzoek afgerond naar een optimale ondersteuning van de digitale transformatie in de regio Utrecht. ✓ Tijdens een Dealmakersdag van de gemeente Utrecht ondertekenden bestuurders van kennisinstellingen, bedrijven en overheden een intentieverklaring voor een gezamenlijke leerwerkomgeving.
HCA Onderwijs	
Onderwijspact / Utrecht Leert	✓ Vanuit de samenwerking binnen het Onderwijspact is in 2019 Utrecht Leert opgericht, een regionale samenwerking met EBU, U10 en andere netwerken, gericht op het vergroten van de lerareninstroom. ✓ De doelstellingen van Utrecht Leert omvatten kwantitatieve doelstellingen (50 extra leraren, 250 werkgaranties en 250 leervouchers via de zijinstroomregeling) en kwalitatieve doelstellingen (samen opleiden in de school, één loketfunctie, praktische handvatten voor agendering en campagnevoering).
Utrecht Challenge Alliantie	✓ In 2019 werd een Smart Mobility Challenge afgerond. ✓ Het initiatief ontving in 2019 ondersteuning vanuit het ministerie van OC&W. ✓ Lees meer over de Utrecht Challenge Alliantie op p.14.

Dit gaan we doen in 2020

Innovatief scholingsaanbod	
✓ Voor succesvolle werk-naar-werk trajecten is een innovatief, modulair scholingsaanbod nodig. Verkorte opleidingen moeten de benodigde grote instroom faciliteren. ✓ In samenwerking met de regionale kennispartners schakelen we op naar een duurzaam model van aanbod.	
Mobiliseren bedrijfsleven	
✓ Bij de grootschalige transitie van werk-naar-werk is een actieve rol van het bedrijfsleven cruciaal. Het mobiliseren daarvan is een van de speerpunten voor de HCA-partners. ✓ Kwartiermaker installeren samen met de HCA-partners ten behoeve van actievere rol bedrijfsleven. ✓ Eerste pilots werk-naar-werk starten rondom concrete transitiepaden. ✓ Utrecht Challenge Alliantie verstevigen. ✓ Onderzoeken aansluiting financieel instrumentarium.	
Nieuwe samenwerkingsvorm en organisatie	
✓ Onderzocht wordt welke structuur het beste past bij de uitdagingen op de regionale arbeidsmarkt. ✓ In deze structuur krijgt het bedrijfsleven een belangrijke rol. Dit zal ook zijn uitwerking krijgen in de samenstelling van het bestuurlijk cluster en supportteam.	
In 2020 ondersteunt de HCA verder coalitievorming en initiatieven in de focussectoren techniek, zorg, onderwijs en ICT in lijn met onze ambities zoals beschreven in de regionaal economische agenda.	
Zorg	Zorgpact Midden-Nederland Health Hub Utrecht
Techniek	Technologieraad
ICT	Actieplan digitale transformatie (i.s.m. domein Slim)
Onderwijs	Beroepsonderwijs Utrecht (MBO-HBO netwerk) Utrecht Leert

Financiering

In 2019 zijn er belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling van een schaalbaar instrumentarium voor de regio. Behalve de realisatie van de GSL fondsen zijn er ook belangrijke stappen gezet op het gebied van ontwikkeling van schaalbare instrumenten voor verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

Richting een schaalbaar instrumentarium voor de regio en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad

De EBU is nauw betrokken geweest bij de realisatie van pilot De Hamershof in Leusden. In deze pilot worden 100 appartementen uit een VvE naar Nul-op-de-meter (NOM) niveau gerenoveerd. Inmiddels is het project zo goed als afgerond. Via het uitgebreide Nationale Energiebespaarfonds kunnen VvE's financiering krijgen voor vergaande verduurzaming op basis van een 30-jarige looptijd. Een geweldige stap, maar nog niet voldoende om de hele voorraad aan VvE's (1,2 miljoen appartementen) mee te kunnen verduurzamen, laat staan de overige grondgebonden private woningen (5,8 miljoen). Om die reden is vanuit de EBU initiatief genomen voor de ontwikkeling van een aantal voorstellen die doorpakken op de aanpak die met VvE's is ontwikkeld.

Elena aanvraag voor procesondersteuning aan VvE's
Het afgelopen jaar is een zogenaamde Elena uitvraag uitgewerkt (omvang subsidie €2,4 miljoen). Met dit instrument van de EIB kan tot 90% subsidie worden gegeven voor procesondersteuning aan VvE's die willen verduurzamen.

Programma objectgebonden financiering

Voor particulieren is er nog geen mogelijkheid om financiering van verduurzaming aan de woning te koppelen in plaats van een aan de persoon gekoppelde lening. Door de lening aan de woning te koppelen wordt verduurzaming in principe voor alle eigenaren haalbaar, ongeacht de persoonlijke situatie. Net als bij de eerdere aanpak voor VvE's wordt samengewerkt met het Rijk om ervoor te zorgen dat de aanpak kan rekenen op draagvlak waardoor ook dit instrument bij succes opgeschaald kan worden. Inzet voor 2020 is realisatie van een pilot in Amersfoort en Leusden en mogelijkheden voor opschaling te verkennen.

Climate KIC Resettle!

De opzet van de pilots wordt zoveel mogelijk revoluerend vormgegeven, maar voor de daadwerkelijke stap naar opschaling is meer nodig. Hiervoor heeft de EBU het voorstel Resettle! geschreven en bij EIT Climate KIC ingediend. Het voorstel is goedgekeurd (omvang project €1,8 miljoen met €1,2 miljoen subsidie). Het is de verwachting dat er inzet van publieke middelen nodig zal zijn om verdere opschaling van de grond te krijgen. Naarmate er meer ervaring is met een dergelijke aanpak zal publieke inzet kunnen afnemen met als uiteindelijk doel een volledig privaat gedragen fonds en risicofonds dat wordt gevuld via een participatie fee.

Er zijn veel concrete kansen voor verdere ontwikkeling van instrumentarium voor verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving. In 2020 wordt ingezet op realisatie hiervan. De aanpak die met verduurzaming van de gebouwde omgeving is ontwikkeld, biedt ook kansen voor andere thema's zoals de zorgtransitie.

Stef Röell

Financiering

stef.roell@economicboardutrecht.nl

Dit bereikten we in 2019

Financiële instrumenten	
Implementatie EFRO Gezond Stedelijk Leven fondsen	- De gezond stedelijk leven fondsen staan klaar om gelanceerd te worden, omvang € 8,2 miljoen. - EFRO heeft een definitieve beschikking afgegeven waarmee in totaal €12,3 miljoen aan cofinanciering met Europese middelen zeker is voor een Proof of Concept fonds en een Participatiefonds. - Op verzoek van publieke partijen zal lancering door de ROM plaatsvinden. EBU zal zorg dragen voor een overdracht.
Opschaling instrumentarium verduurzaming VvE's	- Begin januari is het Nationaal Energiebespaarfonds gelanceerd met een totale omvang van €600 miljoen. Het aangepaste NEF is mede tot stand gekomen door input die vanuit de EBU is geleverd en de spin-off VvE de Hamershof in Leusden. - Ambitie is om een schaalbaar financieringsinstrument te realiseren: hiervoor is door de EBU het project 'Resettle' opgesteld. - Climate KIC heeft hier €1,2 miljoen subsidie aan verstrekt. - Uitvoering is in september gestart met een consortium met o.a. Klimaatmissie Nederland. - Er lijkt draagvlak voor opschaling bij Achmea maar ook voor herhaling in oa. België waar door onze pitches het onderwerp al een plek heeft gekregen in het nieuwe regeerakkoord. - In nauw overleg met de EIB is een Elena subsidieaanvraag opgesteld. Vanuit de EIB is er een GO. Om te kunnen starten is een provinciale garantstelling nodig waarover nu wordt gesproken.
Objectgebonden financiering	- Op initiatief van de EBU en in samenwerking met 'Eemland gemeenten' is een programma objectgebonden financiering opgezet. Doel is realisatie van drie pilots in de regio. - Omvang van het programma bedraagt € 700K en financiering komt van provincie Utrecht en gemeenten Leusden, Amersfoort. Daarnaast zijn andere gemeenten nauw betrokken bij programma met mogelijk in de toekomst een rol als cofinanciering. - Door het programma is instrument van kwalitatief recht uitgewerkt. Hiervoor is draagvlak op rijksniveau. Hiermee is dit het eerste en tot nu toe enige instrument voor object gebonden financiering.
Model ter onderbouwing publieke bijdrage	- Het model is ingezet om een investering van woningbouwcorporatie Portaal in verduurzaming van een complex door te rekenen. - Door inzet van het model wordt duidelijk dat er meer investeringsruimte zit dan oorspronkelijk werd gedacht. - Communicatieve waarde van het model is dan ook groot. - Het is van belang om hier als regio meer ervaring mee op te doen.
Advisering 'intern'	Samen met EBU domeinmanagers en initiatiefnemers is samengewerkt om tot passende aanvragen te komen voor de EBU verordening.

Dit gaan we doen in 2020

Overdracht gezond stedelijk leven fondsen
- Zorgen voor overdracht en implementatie van gezond stedelijk leven fondsen naar de ROM. - Zorg dragen dat vergoeding beschikbaar komt voor de EBU inspanningen van de afgelopen twee jaren op dit vlak. - Doorgeleiden van initiatiefnemers naar fondsmanagers.
Opschaling instrumentarium verduurzaming VvE's
- Via het project Resettle! mogelijkheden voor opschaling van VvE fonds verder uitwerken. - Verkennen van mogelijkheden voor ondersteuning van opschaling met publieke middelen.
Objectgebonden financiering
- Doel voor 2020 is realisatie van minimaal twee pilots. - Organiseren van publieke garantstelling die nodig is om pilots gefinancierd te krijgen. - Verkennen van opschalingmogelijkheden en dit bespreken met mogelijke financiers zoals Achmea.
Model ter onderbouwing publieke bijdrage
Doel is het model nog twee keer in te zetten bij PPS-projecten en op basis van de ervaring die daarmee wordt opgedaan besluiten of het zinvol is deze aanpak als 'standaard' in te gaan zetten.

Publiek gefinancierde initiatieven 2019

In de tabel hieronder treft u een overzicht van vijf initiatieven die in 2019 een bijdrage hebben ontvangen vanuit de EBU Uitvoeringsverordening.

Initiatief	Omschrijving
RegMed XB: TKI fase 1	RegMed XB TKI fase 1 heeft een PPS kapitaalinjectie gekregen (TKI) vanuit topsector Life Science & Health. Ook vindt de transitie plaats van de stichting RegMed XB naar een toekomst-bestendige organisatie met ook regionale bijdragen vanuit UU en UMCU.
Coördinatie RegMed XB 2019-2023	De partners in RegMed XB hebben een verklaring getekend voor de opschaling van RegMed XB als een gezamenlijke inspanning naar een internationaal leidend initiatief in de regeneratieve geneeskunde (RM) met een budget van €250 mln. over een periode van 10 jaar.
Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven	De data- en kennishub Gezond Stedelijk Leven beoogt een ecosysteem te creëren voor de ontwikkeling van diensten en producten voor een gezonde stedelijke leefomgeving en zo een economische boost aan de regio Utrecht te geven.
ICT campus Foodvalley	Het doel is om (mondiale) oplossingen in het domein van agro/food en ICT te realiseren. Hierbij wordt geïnvesteerd in IT-talent, nieuwe innovatieve IT-startups ondersteund in hun doorontwikkeling en het imago van regio Foodvalley als ICT centrum met cross-over naar food versterkt.
Smart Technician	Het programma beoogt een bijdrage te leveren aan het terugdringen van grote tekorten aan goed opgeleide technici bij het Utrechtse bedrijfsleven. Dit wordt vormgegeven door een wijziging in het onderwijsprogramma, didactische vernieuwing en het technisch breed opleiden van studenten.

Er zijn daarnaast nog vijf initiatieven ingediend aan het eind van 2019. Als EBU zijn we inhoudelijk enthousiast over deze initiatieven, de verdere beoordeling ligt op dit moment bij provincie Utrecht. We hopen dat de initiatieven doorgang kunnen vinden, omdat ze stuk voor stuk een bijdrage leveren aan de economische agenda gezond stedelijk leven.

Initiatief	Omschrijving
Poetsj	Poetsj is een preventief programma (Oral Health&More) dat onder het motto “jong geleerd, is oud gedaan” kinderen op de basisschool (4-12 jaar) leert en stimuleert hun tanden goed te verzorgen waardoor de kans op het ontstaan van cariës (gaatjes) sterk afneemt.
Springlab	Dit initiatief zorgt voor een snellere ontwikkeling van het Bewegend Leren product voor kleuters, en ook een versnelling op de innovatie na het kleuterpakket. Hierdoor ontstaat er een nieuw ecosysteem (en een hub) van gameontwikkelaars, uitgevers, aanbieders van onderwijsmaterialen, aanbieders van Bewegend Leren producten en de grootste aanbieders van kinderopvang, BSO en primair onderwijs.
SURVE	Surve is een recent opgerichte organisatie die een ‘Smart Living Platform’ ontwikkelt, met als doel business to customer (B2C) diensten te verlenen. Hiermee wordt bijgedragen aan duurzamere leefomgeving en energiebesparing met mogelijkheden voor doorontwikkeling van diensten als netbalanceren van energienetwerken en voorfinanciering van energiebesparende maatregelen.
Programma Citylab Vitaal Leven en Werken Kanaleneiland/Papendorp	Het consortium beoogt vitaliteit van de werknemers te bevorderen op het bedrijvenpark en tevens vitaliteit in de wijk Kanaleneiland door het samenwerken van organisaties op beide locaties en het inzetten van een smart city platform. Er worden usecases (opschaalbare initiatieven) uitgewerkt die direct waarde opleveren voor inwoners, werknemers en bedrijven.
Utrecht Challenge Alliantie	Deze alliantie beoogt nieuwe inzichten op te doen en beschikbaar te maken over oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen, door de organisatie van innovatie challenges in PPS rondom regionale uitdagingen (bijv. gezondheid en duurzaamheid) en het structureel organiseren van follow-up hiervan (bijv. prototyping, workshops, kennisdeling).

EFRO middelen

EBU is het afgelopen jaar betrokken geweest bij de verschillende initiatieven die met EFRO middelen zijn ondersteund. Het gaat om het Social Charging initiatief. Social Charging verbindt elektrische rijders met elkaar en met slimme systemen. Zodat je eenvoudig oplaadpunten kunt delen met buurtgenoten, collega's en/of onbekenden. Social Charging maakt ook smart charging mogelijk waardoor auto's duurzamer en efficiënter opgeladen worden. Daarnaast is EBU zelf aanvrager van EFRO middelen voor de Healthy Urban Living-fondsen, die door de ROM ingezet zullen gaan worden om innovatief MKB mee te ondersteunen.

Groen Gezond Slim Fonds en Kennisevenementen

Het Groen Gezond Slim Fonds en het fonds Kennisevenementen zijn fondsen die eerder door EBU zijn ingericht met middelen vanuit de EBU-verordening van de provincie Utrecht. Het fonds Kennisevenementen wordt door provincie Utrecht voortgezet. Tot nu toe hebben 22 initiatieven een bijdrage ontvangen uit het Groen Gezond Slim Fonds en 34 uit het fonds Kennisevenementen. In 2019 komen daar de volgende initiatieven bij.

Groen Gezond Slim Fonds

- ✔ **City Hub Holding** – City Hub Holding - Slimme en groene distributie
 - ✔ **Blue Current** - Elektrisch rijden laadpalen
 - ✔ **Vers & Fijn Holding B.V.*** – Slimme dag- en nacht distributeur van geconditioneerde levensmiddelen.
- *Nog in behandeling

Kennisevenementen

- ✔ **IADIS** – International Association for Development of the Information Society
- ✔ **Digital Humanities (DH)** – Alliance of Digital Humanities Organizations
- ✔ **35th EWCG** – European Workshop on Computational Geometry
- ✔ **EpSSG** – European paediatric Soft tissue sarcoma Study Group
- ✔ **CF** –Nederlandse Cystic Fibrosis Stichting

- ✔ **Sc. Symposium** – Scientific Symposium (door ENABLE)
- ✔ **9th EEHNC** – European Equine Health and Nutrition Congress
- ✔ **Panama-conferentie 2019**
- ✔ **Auto-UI 2019** – International ACM Conference on Automotive User Interfaces and Interactive Vehicular Applications
- ✔ **IMEBESS** – International Meeting series on Experimental and Behavioral Economics
- ✔ **ICOS Science conference** – Integrated Carbon Observation System
- ✔ **EELF** – European Environmental Law Forum conference
- ✔ **EVDF** – European Veterinary Dental Forum
- ✔ **IMPACT meeting** - International Meeting in Performing Arts and Creative Technologies
- ✔ **European Microgolf Week**
- ✔ **Esplat** - International Annual Conference of the European Society of Psychology Learning and Teaching

Samenwerken in de regio

De urgentie voor gezond stedelijk leven is hoog. Niemand kan alleen werken aan oplossingen voor de vraagstukken die deze ambitie met zich meebrengt. Dit vraagt intensieve samenwerkingen tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven. Als Economic Board Utrecht brengen we daarom relevante partijen bij elkaar in het Get Connected netwerk. In 2019 hebben we het netwerk verder geactiveerd, uitgebreid en versterkt bijvoorbeeld middels werkontbijten, expertmeetings en het Utrecht Region Get Connected jaarcongres.

Thema's werkontbijten Regionaal Economische Agenda

- Arbeidsmarkt van Overmorgen (2x)
- Care en Cure van overmorgen
- Circulaire economie
- Digitalisering zakelijke diensten
- Energietransitie aardgasloze en energie-positieve wijken
- Energietransitie: nieuwe energiesystemen
- Geo informatie en klimaatkennis
- Gezonde en klimaatadaptieve wijken
- Gezonde gebouwen en huizen
- Life Sciences, medtech en biotech
- Slimme mobiliteit
- Smart Cities: Digitalisering publieke diensten
- Smart Health Care
- Sport, welzijn en samenleving
- Voeding en gezondheid

Werkontbijten Regionaal Economische Agenda

2019 stond in het teken van de hernieuwing van de regionaal economische agenda. Op verzoek van de verschillende stakeholders heeft EBU 16 werkontbijten georganiseerd waarin 277 deelnemers vanuit overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen samenkwamen. Dit leverde het Get Connected netwerk 144 nieuwe contacten op. Deze ontbijtsessies vormden de input voor de vernieuwde regionaal-economische agenda, waarin publieke en private speerpunten en ambities op elkaar worden afgestemd.

In het verlengde van bestaande regionaal-economische programma's rondom verduurzaming, gezonde verstedelijking en digitalisering stonden tijdens de ontbijtsessies specifiekere thema's centraal. Welke economische kansen ziet het netwerk in de opgaven voor gezond stedelijk leven? Welke randvoorwaarden zijn nodig om de economische kansen waar te maken (denk aan kennis, talent, kapitaal, aanbestedingsvoorschriften)?

EBU Expertmeetings 2019

15 januari - Fieldlab Amersfoort
✓ Leefstijl en overgewicht
✓ Verkenning ter versterking propositie

12 februari – Frictie onderwijs/ arbeidsmarkt
✓ Beschikbare data schiet te kort
✓ Ontsluiten en analyseren additionele data

12 maart - Op weg naar een Utrechtse regiodeal
✓ Inspiratie door Onno Dwars (Ballast Nedam)
✓ Lobby lessen uit Limburg

9 april – Innovatie: RIS3 en REA
✓ Toetsing en aanvulling focuspunten RIS3
✓ Gericht op afspiegeling REA

4 juni – Smart Cities
✓ Innovatief aanbesteden, voorbeeldgemeente Hilversum
✓ Data als versneller voor Hilversumse ambities

10 september – Kennisinstellingen en regionale samenwerking
✓ Strategische plannen Hogeschool Utrecht & ROC Midden Nederland

5 november – Living Labs en proeftuinen in Utrecht
✓ Krachtig instrument voor innovatie
✓ Kunnen we succes en impact meten?

Utrecht Region Get Connected jaarcongres

Het hoogtepunt van het jaar voor het Get Connected-netwerk is al enkele jaren het jaarcongres in de tweede week van oktober. Een moment waarop het netwerk samenkomt, over alle domeinen heen. Een dag van inspiratie, creatie, samenwerken en ontmoeten. Dit jaar in een nieuw jasje. Samen met partners hebben we een inspirerend programma neergezet onder een nieuwe naam: Utrecht Region Get Connected jaarcongres.

Het Utrecht Region Get Connected jaarcongres is een congres van en voor de regio. Organiserende partij is Economic Board Utrecht. In de verschillende sessies in festivalstijl die wij met maar liefst 55 partners hebben georganiseerd, kwamen (regionale) ontwikkelingen aan de orde binnen de thema's slimme en gezonde steden en dorpen, circulaire economie, human capital agenda, internationalisering, financiering en de opgaves van Health Hub Utrecht. Op meerdere 'pleinen' kon het netwerk zich laten inspireren in de vorm van sessies, discussietafels of op de beursvloer. Met genoeg ruimte om te netwerken.

Met 634 unieke bezoekers was het Utrecht Region Get Connected jaarcongres in 2019 de meest succesvolle editie ooit. Het Get Connected-netwerk is met 10% gegroeid. Er was de hele middag veel interactie tussen de deelnemers dankzij de festival-insteek. In 2020 zullen we op donderdag 8 oktober deze nieuwe festivalvorm herhalen, eveneens in Stadion Galgenwaard. Het festival staat open voor partners om aan te haken en het netwerk te benutten. Partners kunnen sessies organiseren, stands inrichten op de beursvloer, meedenken over het programma en natuurlijk deelnemen aan het festival. Wilt u gebruik maken van dit aanbod? Neem dan contact op met één van onze domeinmanagers of via info@economicboardutrecht.nl.

FACTS

UTRECHT REGION

GET CONNECTED

JAARCONGRES

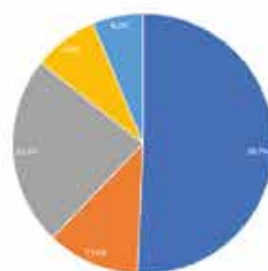
• **DONDERDAG 10 OKTOBER 2019**

• **STADION GALGENWAARD**

• **634 UNIEKE BEZOEKERS**

(10% GROEI GET CONNECTED-NETWERK)

• **VERDELING BEZOEKERS:**

• **55 PARTNERS**

• **47 SESSIES**

• **RUIM 30 STANDHOUDERS**

• **5 PLEINEN**

• **6 THEATERS**

• **4 DISCUSSIETAFELS**

Dit is een uitgave van
Economic Board Utrecht
Deze tekst is afgesloten op
10 maart 2020